

"Hospodinova je země
se vším, co je na ní."

ŽALM 24,1

Jsme povoláni
pečovat o stvoření

Změna začíná tady!

TO, CO JE ZAPOTŘEBÍ,
JE PŘEHODNOTIT ŽIVOTNÍ
STYL ZALOŽENÝ NA ÚCTĚ K PŘÍRODĚ,
OMEZIT VYUŽÍVÁNÍ SVĚTOVÝCH ZDROJŮ,
REDEFINOVAT LIDSKÉ POTŘEBY
A OBNOVIT DŮSTOJNOST
STVOŘENÉHO ŽIVOTA.¹

ÚVOD

TITULKA

H O S P O D I N O V A J E Z E M Ě S E V Š Í M , C O J E N A N Í .

*"Jak se modlit, je napsáno v Bibli;
co se modlit, je napsáno v novinách."*

Karl Barth, jeden z velkých protestantských teologů 20. století

Tyto řádky píšu v létě 2021. Dominantním tématem ve zprávách je samozřejmě pandemie covidu-19. Vedle toho se však s ohromující frekvencí a v různých podobách a míře objevují problémy zhoršování životního prostředí a sociální nespravedlnosti.

Abych jmenoval pouze několik příkladů, jen za poslední měsíc jsem slyšel a četl v televizi a v tisku následující:

- že tým výzkumných pracovníků varuje před dalekosáhlým dopadem plastového odpadu na životní prostředí a že zatímco povědomí o tomto problému je na vzestupu, množství odpadu stále roste;
- že některé země sužovaly vlny veder a rekordních teplot: na severu Finska naměřili 33,6 °C, až 50 °C dosáhla teplota v Kanadě a na západě USA a až 45 °C v Řecku a dalších středo-mořských zemích;
- o masivních lesních požárech v důsledku dlouhotrvajících vln veder v Kanadě, západní části USA, Španělsku, Itálii, Řecku, Turecku, Albánii a v Kosově a o mnoha rozsáhlých lesních požárech v Rusku, s nimiž se často ani nebojuje;
- o záplavách způsobených silnými dešti, které stály lidské životy na západě a jihu Německa, v Číně a ve východní Severní Koreji;
- že dvě záchranné lodě „Ocean Viking“ a „Sea-Watch 3“ opět zachránily asi 1 000 uprchlíků v zoufalé situaci na moři;
- že Golfský proud v Atlantiku, který dalekosáhle ovlivňuje klima na planetě, zpomalil na nejnižší rychlost za poslední tisíciletí, přičemž vědci z renomovaného Institutu pro zkoumání změn klimatu v Postupimi se obávají, že atlantický systém proudění se může zhroutit – s vážnými celosvětovými důsledky;
- že podle nejnovější zprávy o globálním klimatu prokazatelně dochází ke změnám klimatu v důsledku lidské činnosti, a to výrazně rychleji, než jsme se obávali, a že neudržíme globální oteplování pod 1,5 °C, protože dosáhneme globálního limitu CO2 již v roce 2030, a nikoli v roce 2040, jak se původně očekávalo.

Zdá se, že bývalý viceprezident Spojených států a environmentalista Al Gore, který dlouho naléhal, abychom chránili klima, měl pravdu, když řekl: „Země má horečku a horečka stoupá.“

Není divu, že – alespoň pro mladé lidi v Německu – jsou změna klimatu a zhoršování životního prostředí největší sociální výzvou naší doby, jak ukazují současné studie o mládeži.¹

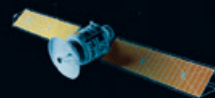
CO NAJDETE V TÉTO STUDIJNÍ PŘÍRUČCE

Přestože změna klimatu, zhoršování životního prostředí a nespravedlnost ovlivňují nás všechny, *nejso* to obvykle problémy, kterými se zabýváme v našich sborech a skupinách mládeže. Je to škoda, protože naše adventistická víra má v tomto ohledu tolik co říci. V podstatě nás vybízí, abychom praktikovali udržitelný životní styl a podporovali v takovém způsobu života i své blízké.

V následujících kapitolách bychom vás chtěli vyzvat, abyste se zamysleli nad základními myšlenkami a koncepty naší víry, abyste viděli, jak ovlivňují náš pohled na udržitelnost a její důsledky; zda na ni máme pohlížet jen jako na trend současné doby, nebo ji spíše vnímat jako na Boží vůli.

- / V **kapitole 1** se zamyslíme nad tím, co znamená nejen *věřit* ve stvoření, ale také *setkat se se* světem jako stvořením.
- / **Kapitola 2** se zabývá spravedlností. Je podstatou víry jen otázka „Jak se dostanu do nebe“, nebo Bůh také chce, abychom zakusili nebe na zemi?
- / Ve **3. kapitole** se podíváme na přikázání milovat svého bližního. Bezpochyby jde o základní přikázání. Ale jak projevit lásku k bližnímu v globalizovaném světě?
- / **Kapitola 4** je o našich očekáváních do budoucna. Má smysl, aby se někdo, kdo věří v návrat Ježíše, snažil o lepší pozemskou budoucnost?
- / **Kapitola 5** se dostává k jádru věci: Proč a za jakým účelem církev vlastně existuje? Na tuto otázku si musíme odpovědět, pokud chceme zjistit, zda je udržitelnost v našem společenství důležitá.
- / **Kapitola 6** pro vás může být šokující. Odhalíme v ní často slychanou výmluvu: „S tím nemohu nic dělat“ jako projev malé víry.
- / V **kapitole 7** vás chceme inspirovat k tomu, abyste rozšířili oblast svého vlivu a dosáhli tím větší změny.
- / A v **kapitole 8** nastíníme, proč snaha o sociální spravedlnost a závazek pečovat o stvoření *není* rozptýlením, ale spíše velmi současným způsobem, jak být světlem v tomto světě.

„Naše adventistická víra má v tomto ohledu tolik co říci. V podstatě nás vybízí, abychom praktikovali udržitelný životní styl a podporovali v takovém způsobu života i své blízké.“

ÚVOD / 04

1

O AUTOROVI / 07

2

TIRÁŽ / 78

13

POZNÁMKY POD
ČAROU / 76

12

JAK CO NEJLÉPE VYUŽÍT
TUTO STUDIJNÍ PŘÍRUČKU / 08

3

4
KAPITOLA 1
SVĚT / 10

5

KAPITOLA 2
SPRAVEDLNOST / 18

11

KAPITOLA 8
SVĚTLO / 66

10

KAPITOLA 7
ZMĚNA / 58

6

KAPITOLA 3
LÁSKA / 26

9

KAPITOLA 6
ZÁZRAKY / 50

8

KAPITOLA 5
CÍRKEV / 42

7

KAPITOLA 4
BUDOUCNOST / 34

Obsah

O AUTOROVÍ

Bert Seefeldt (44) pracuje jako vedoucí mládeže v Německu již 16 let – nejprve na Severoněmecké konferenci, poté v unii. O udržitelnost se zajímá prakticky odmala. Když byl na základní škole, rozhodl se používat sešity vyrobené z recyklovaného papíru za nákladovou cenu. Když si všiml, že řidiči aut nebo autobusů stojící delší dobu na točnách nechávají zapnuté motory, zdvořile je požádal, aby své motory vypnuli. Jako dítě žijící v západním Berlíně, politicky rozděleném městě, si byl dobře vědom jaderné hrozby, takže kolem devíti let v rámci iniciativy „Děti píší dopisy Gorbačovovi a Reaganovi“ napsal osobní dopis oběma prezidentům, ve kterém je žádal, aby ukončili studenou válku. Jak zničující může být civilní využití jaderné energie, zjistil po jaderné havárii v Černobylu v roce 1986.

Dnes je Bert ženatý s Nadine. Je otcem Emmy (7) a Luise (5). O to víc je spravedlivý a udržitelný svět záležitostí blízkou jeho srdci.

TIP 1 / MODLITBA

Tím nejdůležitějším, co můžete udělat na začátku vašeho směřování k péči o stvoření, je pozvat Boha, aby byl jeho součástí. Poproste Ducha svatého, aby vám poukázal na to, co se potřebujete naučit nebo změnit, pokud jde o toto důležité téma. Pravděpodobně budete některými myšlenkami osloveni, možná dokonce zasaženi, a proto požádejte Boha, aby byl vaším partnerem. Poproste jej, aby vám dal pocítit zodpovědnost za to, jak žijete a jak se staráte o jeho stvoření.

Založte si modlitební deník, kde si запиšete konkrétní cíle, kterých byste chtěli dosáhnout s ohledem na udržitelný život. Pravidelně se za ně modlete a zároveň podnikejte nezbytné kroky a změny. Pomůže vám v tom modlitba a víra, jak uvidíte v kapitole 7.

V každé kapitole najdete také *Modlitbu dne*, jejímž cílem je zaměřit vaši modlitební chvíli na téma dne. Tato krátká modlitba po hlavním textu by vás měla podpořit a vyzvat k tomu, abyste pozvali Ducha svatého do vašeho života a nechali jej působit na vaše myšlení i jednání.

TIP 2 / „JAK TO VIDÍM JÁ“ A OSOBNÍ VÝZVA

Pokud chcete z této studijní příručky získat co nejvíce, věnujte u každé kapitoly zvýšenou pozornost jak oddílu nazvanému *Jak to vidím já*, tak osobní výzvě. Úkoly v oddíle *Jak to vidím já* vám pomohou téma lépe uchopit. Skupinová zkušenost je zde o to cennější, že vám umožňuje zvážit více úhlů pohledu a nechat se inspirovat druhými. *Osobní výzva* vás chce povzbudit k akci. Prosím, přijměte ji! Náš svět zvládne pouze tehdy, když přejdeme od mluvení k činům.

TIP 3 / OTÁZKY

Otázky na konci každé kapitoly mohou být použity pro osobní reflexi nebo skupinovou diskuzi. Doufáme také v to, že vás podnítí k položení vlastních otázek. Pokud budete číst tato zamyšlení ve skupině, vždy buďte k ostatním uctiví a laskaví. Pozorně jim naslouchajte a své názory vyjadřujte ohleduplně.

TIP 4 / PODNĚT K ZAMYŠLENÍ

Každou kapitolu uzavíráme textem *K zamyšlení* a závěrečnou otázkou.

Chceme vás tím vyzvat, abyste toto téma posunuli o krok dál a strávili nějaký čas hlubším přemýšlením, ve kterém byste nacházeli smysl všeho, co bylo řečeno a uděláno. Cílem je podněcovat ve vás touhu k obnově mysli pod Božím vedením a s jeho pomocí (Ř 12,2; 1Te 5,21). Protože nakonec jsou to vaše myšlenky, které projektují vaše činy.

Je to také skvělé místo, kde si můžete zapsat své závěrečné myšlenky a stanovit si další praktické kroky, stejně jako konkrétní modlitební požadavky.

„Čím hlouběji se člověk ponoří do klimatického problému, tím je jasnější, že tuto bezprecedentní krizi civilizace lze překonat jedině spojením víry a rozumu.“

Hans Joachim Schellnhuber¹

Klíčový text

GENESIS 1 A 2

JAK TO VIDÍM JÁ

SOUHLASIT, NEBO NESOUHLASIT, TOŽ OTÁZKA.¹ Co si myslíte o světě? Váš mozek už pravděpodobně běží na plné obrátky a zpracovává různé představy a emoce. Následující prohlášení vás povedou k tomu, abyste zaujali postoj k různým aspektům této otázky. Dotazník vám pomůže odpovědět na otázku přesněji.

Souhlasíte, nebo nesouhlasíte s níže uvedenými tvrzeními? Označte svou pozici na stupnici.

Ve svém každodenním životě mám ze světa většinou dobrý pocit.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Zjišťuji, že lidé kolem mě jsou přátelštější a pozitivní.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Jsem optimista, pokud jde o to, jak se svět vyvíjí.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Svět bez chudoby je možný.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Svět bez chudoby je biblický.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Věřím, že mohu změnit svět.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Věřím, že mě Bůh povolal, abych změnil svět.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Jako sbory/církev máme zvláštní odpovědnost za rozvoj společnosti.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Naše církev si je velmi dobře vědoma celosvětového dopadu, kterého můžeme společně dosáhnout.

ROZHODNĚ NESOUHLASÍM |-----| ROZHODNĚ SOUHLASÍM

Podívejte se na své odpovědi.

- ✓ Byl váš první dojem přesný? Jak byste popsali svůj postoj k současnému světu?
- ✓ Byl váš postoj před několika lety jiný? Pokud ano, jaký a proč?

Poznámka: Pokud byste si chtěli přejít tuto aktivitu společně, přejděte prosím na skupinové pokyny zde:
bit.ly/WOP22downloads

OBRÁZKY SVĚTA

Když se podíváte na svět, co vidíte? Vidíte věci, které vás vzrušují a fascinují? Vidíte úžasné a barevné detaily? Pestrost a rozmanitost? Dechberoucí mistrovská díla? Způsob, jakým je všechno dokonale propojeno? Nebo si spíš všímáte toho, co je špatné? Nedostatků? Násilí? Devastace? Hrozby vyhynutí? Je pro vás tato Země – se vším, co v ní najdete – bližním? Nebo je to jen kulisa, něco, co používáte pro okrasu nebo abyste měli co nejpříjemnější život?

Způsob, jakým se na něco díváme, má přímý vliv na to, jak s tím zacházíme. Určuje, zda jsme ochotni danou věc chránit a zachovávat, nebo zda ji prostě ignorujeme, nebo dokonce zahodíme.

Velmi důležitým momentem v historii našeho globálního pohledu na svět byl let Apollo 8 v roce 1968. Apollo 8 bylo vysláno do vesmíru, aby pořídilo snímky Měsíce v rámci přípravy na první přistání, které se tam uskuteční. Byl to však snímek pořízený náhodou, který se stal opravdu slavným. Snímek planety Země, který posádka pořídila během oblétní kolem Měsíce. Tato fotografie se později stala známou jako „Earthrise“. Ukazuje naši modrou planetu obklopenou naprostou a nekonečnou temnotou vesmíru. Ve skutečnosti nešlo o nic nového. Přesto si najednou mnoho lidí bytostně uvědomilo, že máme pouze tuto *jednu* planetu. Dodnes je to pravděpodobně nejlivnější environmentální fotografie, která kdy byla pořízena.²

„Svět už
není rájem.
Ale je to stále
milovaně
stvoření.“

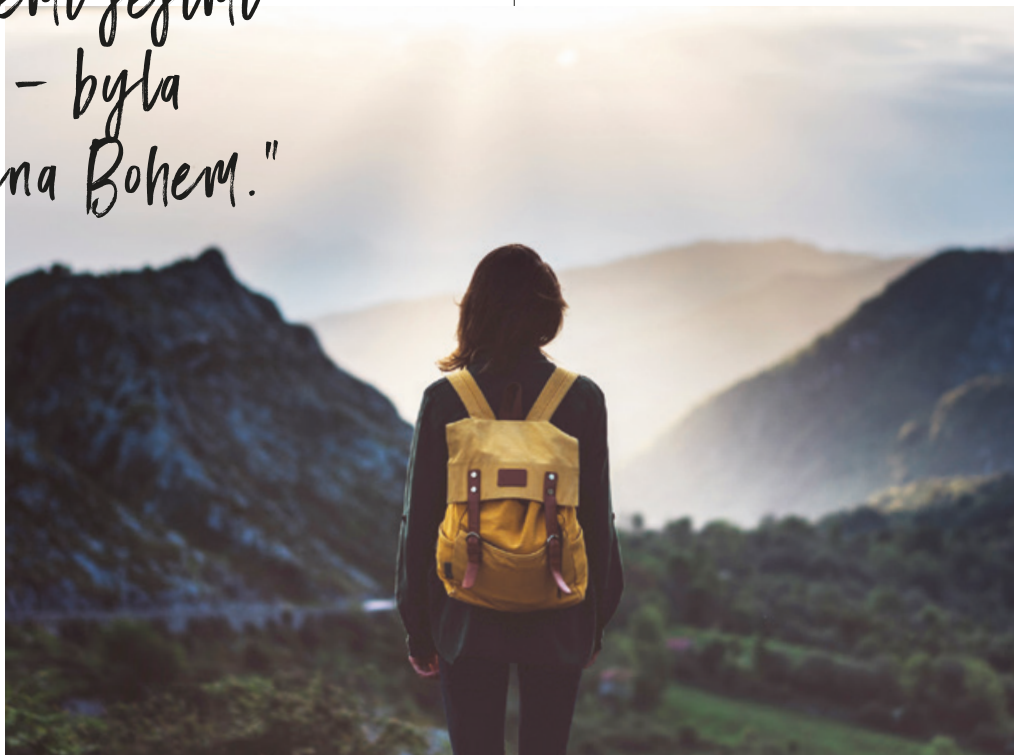

Snímek „Earthrise“, pořízený 24. prosince 1968 astronautem Apollo 8 Williamem Andersem. Zdroj: Wikipedia

BIBLICKÝ SVĚTONÁZOR A POVĚŘENÍ

Podle Bible je Země Božím stvořením. Když čtu zprávu o Stvoření (Gn 1 a 2), setkávám se se Stvořitelem, který navrhuje nádhernou planetu s mimořádným důrazem na detail a který je sám neuvěřitelně nadšený z toho, jak jeho dílo dopadlo. V Genesis 1,31 čteme: „Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré.“ Tento Stvořitel netvoří pouze planetu. Z prachu země (hebrejsky *adama*) vytváří druh, který se mu podobá: „pozemšťany“ (lidstvo, hebrejsky *adam* – Gn 1,27; 2,7). Tento „pozemšťan“ má slovo v konečném projektu planety, protože je mu svěřen úkol pojmenovat všechny živé tvory (Gn 2,19.20). A pak dostane docela přímočarý popis práce, což je pro mě o to působivější: Lidské bytosti mají být plodné a množit se a mají převzít odpovědnost za planetu (Gn 1,28; 2,15).

„Tato země – spolu
se všemi jejími
tvory – byla
stvořena Bohem.“

Tento idylický obraz se žel nakonec zkalí, když dva „pozemšťané“ ochutnají zakázané ovoce a tím značně naruší celý ekosystém Země. Dobrotivé stvoření je nyní kolébkou rozbrojů a neshod. Na Zemi se usídlí vina, bolest, diskriminace, strádání a nakonec smrt (viz Gn 3,7–24).

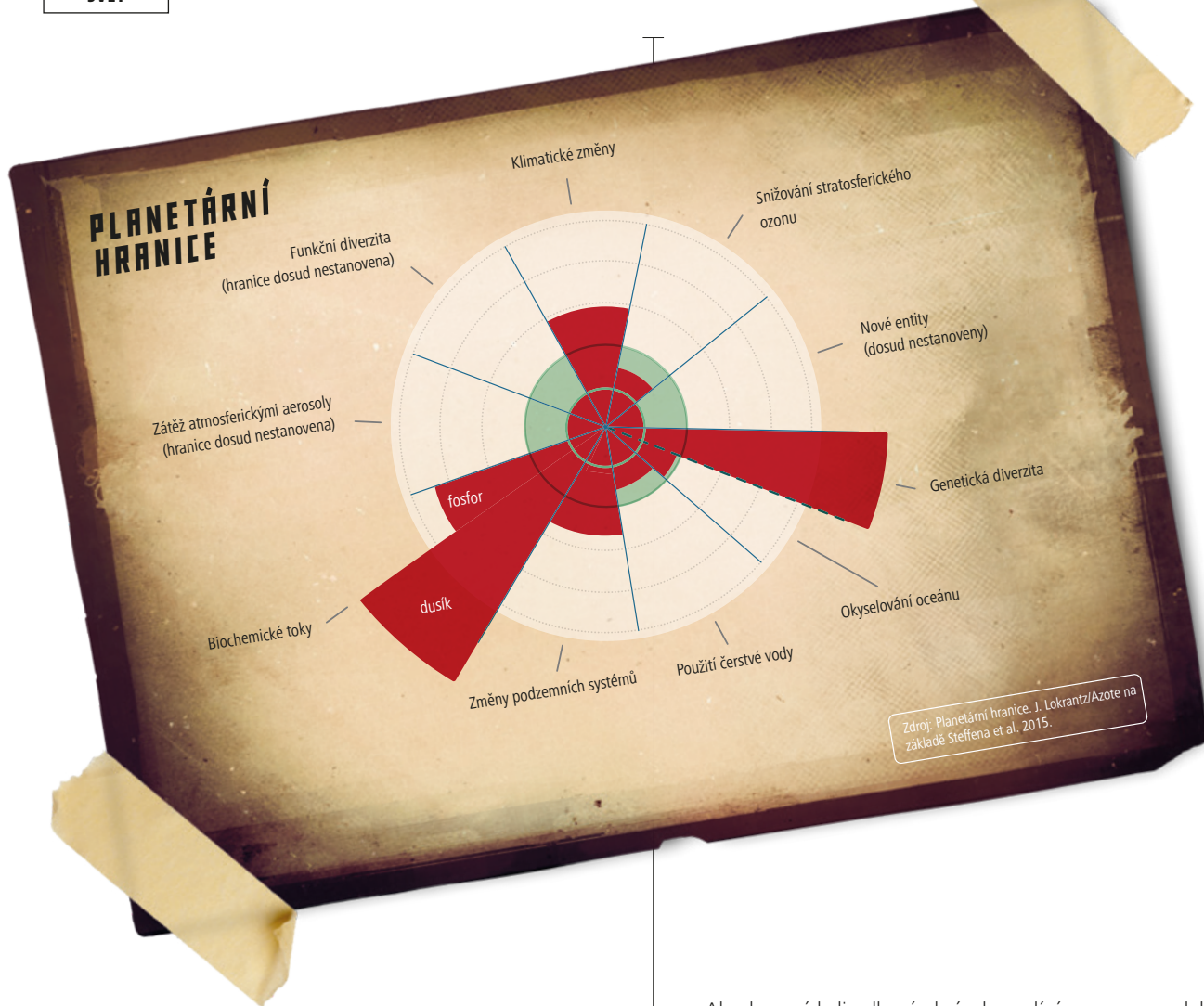
Svět už není rájem. Ale je to stále milované stvoření. Nikde v Bibli totiž nečtu, že stvoření přestalo být stvořením. Nebo že lidé byli zbaveni své odpovědnosti vůči stvoření. Žádný výrok v Bibli nenaznačuje, že by se Bůh od svého stvoření nějak distancoval. V Bibli však čtu, že:

- Bůh stále tvrdí, že tento svět – a všechno na něm, včetně zvířat – patří jemu (Dt 10,14; Ž 50,10.11; Ž 24,1);
- stále se ještě můžeme zvláštním způsobem setkávat s Bohem ve stvoření (Ž 19,1–4; Ř 1,20);

- Ježíš pro svá podobenství rád používal obrazy z přírody (např. semena, zvířata, rostliny, chléb a víno – viz Mt 13,1–9; L 15,3–7; Mk 13,28–31; J 6,35; Mk 2,18–22);
- Bůh se stále stará o své stvoření, které zahrnuje nejen lidské bytosti, ale také zvířata a zemi (Lv 25,2–7; Ž 36,7; Ž 65,10; Ž 147,8.9), a dokonce ji znovu a znovu obnovuje (Ž 104,30);
- Bohu zjevně nejde jen o vykoupění lidských bytostí, ale také o *celé* stvoření (Ř 8,20.21; Ko 1,15–20). Je zajímavé, že tento pohled je v souladu se zprávou o potopě, kde Bůh uzavírá smlouvu nejen s lidstvem, ale výslovně a opakovaně se *všemi* živými tvory na zemi (Gn 9,1–7).

Jak uvidíme, existuje mnoho důvodů, proč bychom měli usilovat o zachování a ochranu této Země a celého stvoření. Jedním z těchto důvodů je i to, že je to jasné biblické pověření – skutečnost, kterou prostě nemůžeme ignorovat.

Tato země – spolu se všemi jejími tvory – byla stvořena Bohem. Patří jemu, ne nám. A i když se o ni stále stará a obnovuje ji, povolal nás lidi, abychom za ni převzali odpovědnost. Toto pověření nám bylo svěřeno již v zahradě Eden a pravděpodobně nám zůstane i na nové zemi.

JAK NÁM TO JDE?

V současné době jsme na pokraji nenapravitelného poškození této planety. Někteří vědci mluví o takzvaném antropocénu. Tento termín používají k označení současné epochy, ve které vliv lidské činnosti dosáhl takové globální úrovně a síly, že významně ovlivňuje klima a ekosystémy celé planety.³ Náš způsob života například vedl k extrémně vysokým hladinám metanu a oxidu uhličitého v atmosféře a oceánech a dusíku a fosforu v půdě. Led na pólech taje, a to mnohem rychleji, než se původně předpokládalo. Za méně než 100 let jsme nashromáždili tolik plastového odpadu, že bychom jím pokryli celou planetu. Stonásobně jsme zvýšili míru vymírání rostlin a zvířat.⁴ To se prostě nedá popřít: My lidé měníme ekosystémy Země. Žel ne k lepšímu.

Ve zprávách se téměř denně dočítáme o změně klimatu a jejich dramatických důsledcích. Dozvídáme se o extrémních povětrnostních podmínkách, jako jsou vlny veder, silný déšť, hurikány a ničivé lesní požáry. Slyšíme o alarmující rychlosti, s jakou tají polární ledovce. A přesto se jako lidstvo chystáme překročit další limity naší planety.

Abychom získali celkový obrázek, podíváme se na model planetárních hranic,⁵ který byl poprvé publikován v roce 2009 v odborném článku nazvaném „Planetární hranice: Zkoumání bezpečného operačního prostoru pro lidstvo“. Dokument byl napsán 29 mezinárodními vědci (pod vedením Johana Rockströma)⁶ a byl aktualizován v roce 2015. Tento model stanoví devět planetárních hranic, které bychom neměli překročit, pokud chceme, aby pro nás Země byla i nadále bezpečným životním prostorem. Při překročení kterékoliv z těchto hranic **riskujeme destabilizaci života podporujících systémů a uvedení planety do chaotického stavu. Špatnou zprávou je to, že lidstvo již překročilo čtyři z uvedených devíti hranic** a v jiných se již blížíme limitu.

V tomto dramatu nejsme jen obětmi, ale také *pachateli*. Protože je to také náš životní styl, který přivádí naši planetu na pokraj zkázy. Rok co rok si to připomínáme v takzvaném Dni překročení Země (Earth Overshoot Day)⁷. Je to den, od kterého žijeme „na dluh“: kdy jsme vyčerpali všechny zdroje, které je Země schopna obnovit a vyprodukovat za jeden rok. V roce 2021 jsme dosáhli tohoto dne 29. července. Jinak řečeno, jako globální společenství v současné době spotřebováváme zdroje 1,74 Země. A tento trend je na vzestupu. Ale máme jen tuto *jednu* planetu.

VE ZKRATCE

I když vidíme kolem sebe devastaci přírody, jejích zdrojů a systémů, tato Země – spolu se všemi tvory – je stále Božím stvořením, o které se stará, které nadále patří pouze jemu a kde se s ním my lidé můžeme stále setkávat. Bůh nás od počátku povolal, abychom byli zodpovědnými zahradníky a správci jeho stvoření. Toto povolání platí dodnes.

Věda a zprávy jasně ukazují, že nejenže překračujeme bezpečné hranice této Země, ale jsme dokonce v procesu jeho nevratného poškození.

Je tedy nejvyšší čas, abychom začali pečovat o Boží stvoření. Z úcty a respektu k našim bližním. Kvůli starosti a péči o budoucí generace. Z věrnosti a oddanosti Bohu, našemu Stvořiteli.

"Nejvyšší čas,
abychom začali pečovat
o Boží stvoření. Z úcty
a respektu k našim
bližním..."

MODLITBA DNE

Drahý Bože, tento svět patří Tobě. Je to Tvé nádherné stvoření, o které se stále staráš. Pomoz mi být pro Tebe dobrým zahradníkem a správcem.

Country Overshoot Days 2021

Kromě celosvětového Earth Overshoot Day se každoročně stanovuje také Den vyčerpání přírodních zdrojů, které země dokáže za rok obnovit. Všechny evropské země dosáhnou svého Overshoot Day výrazně v první polovině roku. Česká republika dosáhne svého Dne překročení již 12. dubna 2022. Datum pro další země najdete na www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/.

OTÁZKY

„Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil.“ (Gn 2,15)

1. **Vzpomínáte si na dobu, kdy jste zakoušeli Boha v přírodě? Podělte se o své zkušenosti.**
2. **Kterí lidé nebo zkušenosti nejvíce formovali váš vztah ke světu?**
3. **Od stvoření jsme my lidé povoláni kultivovat a starat se o tento svět. Jak se toto božské poslání odráží ve způsobu, jakým žijete svůj život?**
4. **Co vás motivuje k aktivní práci na zachování této Země? Co vám v tom brání?**

.....

OSOBNÍ VÝZVA

VÝZVA 1: VAŠE EKOLOGICKÁ STOPA

Víte, jaký je váš dopad na životní prostředí? Chcete-li získat představu, stačí si vypočítat svou osobní ekologickou stopu. Řekne vám, kolik Zemí bychom potřebovali, kdyby každý člověk na této planetě žil, cestoval, jedl a konzumoval jako vy.

Global Footprint Network (<https://www.footprintnetwork.org>) vám nabízí možnost výpočtu vlastní ekologické stopy zde: www.footprintcalculator.org

Datum dokončení této výzvy:

VÝZVA 2: UTAHOVÁNÍ SPRÁVNÝCH ŠROUBŮ

Hlavními principy udržitelnějšího životního stylu jsou *efektivita, důslednost a dostatečnost*.

Efektivita znamená vyrábět nebo spotřebovávat *lépe*. Jinými slovy, spotřebovávat stejné věci, ale s menší spotřebou zdrojů a menší produkcí CO₂.

Důslednost znamená vyrábět nebo spotřebovávat *odlišně*, například spoléháním se na obnovitelné energie nebo recyklovatelné materiály.

Dostatečnost znamená vyrábět nebo spotřebovávat *méně*. Toho lze dosáhnout sdílením, výměnou, rozdáváním nebo oproštěním se od určitých věcí.

Najděte ve svém každodenním životě něco, co můžete udělat lépe nebo koupit jinak, pokud jde o udržitelnost, abyste se sladili se třemi principy vysvětlenými výše (efektivita, důslednost a dostatečnost).

Datum dokončení této výzvy:

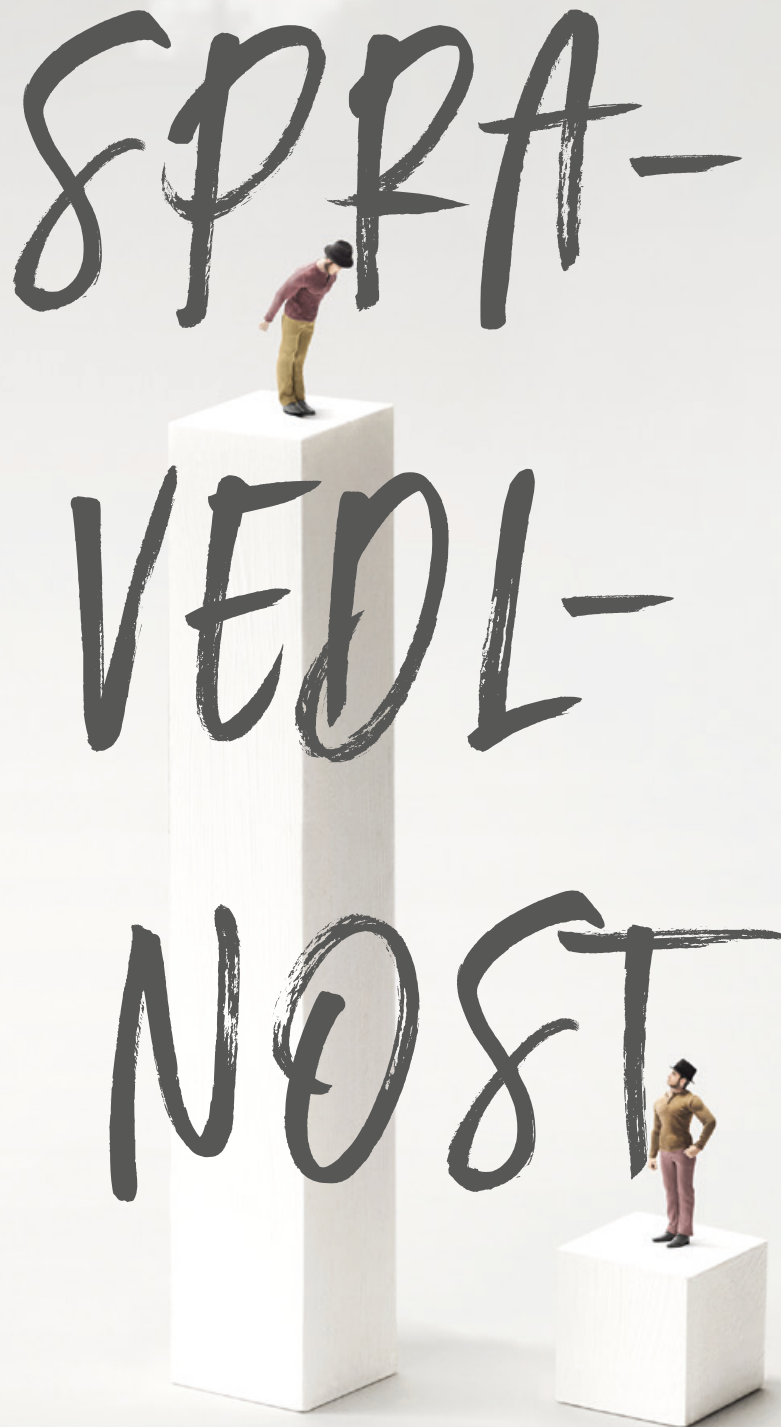
K ZAMYŠLENÍ

JEŽÍŠ – ZDROJ, CÍL, UDRŽOVATEL A VYKUPITEL VŠEHO STVOŘENÍ

„On je obraz neviditelného Boha, prvorozený nade vším stvořením, neboť v něm bylo stvořeno *všechno* na nebesích i na zemi, *věci viditelné* i neviditelné, ať trůny nebo panstva, vlády nebo autority; *všechno* je stvořeno skrze něho a pro něho. On je přede vším a *všechno* v něm drží pohromadě. A on je hlavou těla, církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých, aby on sám zaujal ve všem první místo, neboť se Otcí zalíbilo, aby v něm přebývala veškerá plnost a aby skrze něho smířil *všechno* se sebou a způsobil pokoj skrze krev jeho kříže aby [skrze něho] smířil vše jak na zemi, tak v nebesích.“

(Ko 1,15–20; ČSP, zvýraznění přidáno)

Mění nebo ovlivňuje tato pasáž váš postoj k planetě a všemu stvoření? Pokud ano, jak?

Klíčový text

JEREMJÁŠ 22,13-16; MICHEÁŠ 6,8

JAK TO VIDÍM JÁ

SMYSL PRO SPRAVEDLNOST. Spravedlnost je velký a široký pojem. Každý z nás k němu bude přistupovat jinak v závislosti na své osobní historii a rozmanitých životních zkušenostech. Uměli byste vyjádřit slovy – nebo třeba obrázky – to, co *chápete* pod pojmem spravedlnost?

POZNÁMKA:

Dobrym způsobem, jak k této otázce přistupovat, je přemýšlet o situacích ve vašem životě, ve kterých jste sami zažili nespravedlnost. O situacích, ve kterých jste cítili, že spravedlnost prostě chybí. To, že je pro nás něco skutečně cenné, často pocítíme v situaci, kdy o to přijdeme nebo je to nějakým způsobem narušeno. Jak trefně řekl německý komik Sebastian Pufpaff: „Tak je to s nespravedlností. Často ji necítíte, dokud se nestane vám.“¹

Tento úkol vás nejvíce obohatí, když jej budete sdílet s ostatními. Společně můžete lépe analyzovat situace a uvědomit si, jak odlišně my lidé přemýšlíme o spravedlnosti.

Poznámka: Pokud byste chtěli mít interaktivní skupinový zážitek na této téma, je pro vás v dokumentech ke stažení k dispozici jiná skupinová aktivita.

bit.ly/WOP22downloads

„Protože díky *sola gratia* vím, že mě Bůh přijímá takového, jaký jsem.“

SOLA GRATIA

Po získání magisterského titulu v oboru svobodných umění se rozhodl studovat práva. Ale pak jej jeden zážitek, kdy mu šlo o život (úder bleskem v jeho těsné blízkosti), přiměl vstoupit do kláštera. A tak začal studovat teologii. O pár let později dokončil doktorát.

Jeho víra však byla opakovaně zpochybňována stejnými otázkami: Jak se mohu postavit před Boha? Jak získám odpuštění? Jak le mně může být Bůh milostivý?

Po dlouhém studiu Bible konečně spatřil světlo, když četl následující text v listu Římanům:

„Nestydím se za evangelium: je to moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří, předně pro Žida, ale také pro Řeka. Vždyť se v něm zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: ‚Spravedlivý z víry bude živ‘“ (Ř 1, 16.17).

Martinu Lutherovi se těmito verši otevřel zcela nový svět.² Po celá léta ho učili, že člověk může vstoupit do Boží přítomnosti pouze skrze dobré skutky, skrze přimluvu svatých a skrze určité církevní rituály. Teď se mu konečně otevřely oči a on jasně viděl: **my lidé**

si nemůžeme zasloužit svou spásu; můžeme ji přijmout jen jako nezasloužený dar od Boha. A to pouze milostí – *sola gratia*. Přijmout to a zvnitřnit si to vyžaduje skutečnou důvěru v Boha, jinými slovy víru. Proto budou spravedliví žít z víry.

Toto poznání se stalo základem reformace. Byl to velký okamžik v dějinách církve. A bylo by dnes opravdovým požehnáním, kdybychom podle toho skutečně žili.³

Protože díky *sola gratia* vím, že mě Bůh přijímá takového, jaký jsem. Mohu upřímně a nebojácně čelit svým selháním, protože nemám co skrývat. *Sola gratia* mi brání v tom, abych na sebe vyvíjel příliš velký tlak. A chrání mě před iluzí, že se snažím získat body u Boha konáním dobrých skutků. *Sola gratia* mi připomíná, že vše, co musím udělat, je důvěřovat *Bohu*.

SPRAVEDLNOST

Je také důležité pochopit, že Bible nepřináší jen odpověď na otázku, jak se dostanu do „nebe“. (Mimořádně, tato otázka sama o sobě odhaluje určitou míru individualismu, který musel být pisatelům Bible zcela cizí.) Bible totiž dává velký prostor další zajímavé otázce: Jak vytvoříme kousek nebe na zemi?

Když byste si prošli *The Poverty and Justice Bible* (Bibli chudoby a spravedlnosti)⁴, záhy by vám bylo jasné, že tato druhá otázka je také ústředním bodem Bible. Najdete v ní více než 2 000 zvýrazněných veršů, které se zabývají chudobou a spravedlností.

Koncept spravedlnosti ve Starém zákoně popisují dva hlavní termíny: jsou jimi hebrejská slova *mišpat* (právo) a jeho příbuzné slovo *cdaka* (spravedlnost).

MIŠPAT

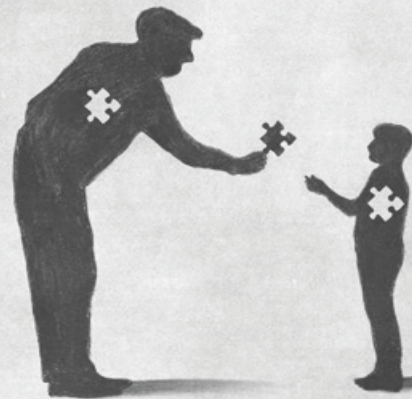
Slovo *mišpat* se v různých podobách vyskytuje ve Starém zákoně více než 200krát. Popisuje *nápravu spravedlnosti*, tedy závazek jednat ve prospěch obětí bezpráví a násilí.

Bůh se stará o *mišpat*: „Zjednává právo [*mišpat*] sirotku a vdově, miluje hosta a dává mu chléb a šat“ (Dt 10,18; viz také Ž 146,7–9).

A vyžaduje, aby také jeho následovníci projevovali *mišpat*: „Jsem všemocný Hospodin a chci, abyste jednali spravedlivě [*mišpat*] a byli k sobě navzájem laskaví a soucitní. Neutlačujte vdovy, sirotky ani cizince a chudé a nepřestujte v sobě nenávisť vůči druhým“ (Za 7,9.10; SNC; viz také Jr 22,3). Prorok Micheáš krásně shrnuje Boží očekávání takto: „Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo [*mišpat*], miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem“ (Mi 6,8).

Sám Bůh se tedy přimlouvá za bezmocné a chudé. Tolik mu leží na srdci, že je dokonce nazýván „otcem sirotků“ a „obhájcem vdov“ (Ž 68,6.7). Ale *mišpat* není jen věcí Boží, on ji také vyžaduje od svých následovníků. Zvláště v zájmu těch, kteří mají nejmenší ekonomickou a sociální sílu.

„Jen to, abys zachovával právo — *mišpat* —, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.“

CDAKA

Druhé hebrejské slovo, *cdaka*, se obvykle překládá jako „spravedlnost“ nebo „být spravedlivý“. Odkazuje na to, co někteří nazývají primární spravedlností, tedy „chováním, které, pokud by ve světě převládalo, učinilo by nápravu spravedlnosti [*mišpat*] zbytečnou, protože každý by žil ve správném vztahu ke všem ostatním“⁶. Stejně jako *mišpat*, i *cdaka* se týká solidarity s chudými a utlačovanými.⁷ V tomto smyslu se v Bibli často překládá jako milosrdenství nebo soucit.⁸

Cdaka je tedy božský ideál, podle kterého by měli žít jak jednotlivci, tak celé národy.⁹ Přísloví 14,34 nám připomíná, že „spravedlnost [*cdaka*] vyvyšuje pronárody, kdežto hřích je národům pro potupu“.

Poselství proroka Jeremjáše králi Jójakímovi zní dnes velmi pravdivě a působivě:

„Král, který nyní vládne zemi a zakládá své vlastní blaho na ne-spravedlnosti, dojde zatracení. Nutí své poddané pracovat na stavbě vlastního paláce a nevyplácí jim za jejich námahu žádnou mzdu. Jde mu výhradně o to, aby jeho obrovský palác s prostornými komnatami byl co nejhonosnější. Celý ho dává stavět s velkými okny a oblady z cedrového dřeva a nechává jej pestře vymalovat. Myslí si snad, že množství cedrového dřeva a nádherňý palác z tebe udělá skutečného vladaře? Nechápeš, že za blahobytem a požehnaním tvého otce stála jeho spravedlnost a čest ve všem, co dělal? Hájil práva všech ubožáků a lidí v nouzi, a proto se mu vedlo dobře. Pouze takovým jednáním člověk dokazuje, že mne, svého Hospodina, skutečně zná.“ (Jr 22,13–16; SNC)

KONEJTE SPRAVEDLNOST

Chceme-li se řídit biblickým chápáním spravedlnosti, je velmi důležité, abychom zvažili vše, o čem jsme dosud mluvili – *sola gratia* a společné pojmy *mišpat* a *cdaka*.

Mišpat a *cdaka* mi připomínají, že spravedlnost je záležitost blízká Božímu srdci. Vidí a slyší bídu a pláč utlačovaných a vykořisťovaných. Zastává se práva chudých a bezmocných. Jako jeho následovníci jsme povoláni dělat totéž. Protože *sola gratia* nám také říká, že jsme si všichni rovni. Všichni jsme *rovnocennými příjemci* Boží milosti. To znamená, že všichni máme pro Boha stejnou hodnotu, a proto by se s námi *všemi* mělo zacházet spravedlivě. Náš postoj k chudým a potřebným tedy není volitelným doplňkem na našem seznamu úkolů, ale základním vyjádřením našeho vztahu s Bohem jako jeho učedníků a příjemců jeho milosti.

„Náš postoj k chudým a potřebným tedy není volitelným doplňkem na našem seznamu úkolů, ale základním vyjádřením našeho vztahu s Bohem jako jeho učedníků a příjemců jeho milosti.“

"I když nepatříme mezi extrémně bohaté, musíme přiznat, že patříme mezi nejbohatší lidi na této planetě."

NESPRAVEDLIVÝ SVĚT

Když se podíváme na náš svět, vidíme mnoho pozitiv:¹⁰

- Průměrná délka života se od roku 1950 zvýšila z věku 48 na věk 71 let.
- Od roku 1990 klesl počet lidí žijících v extrémní příjmové chudobě, tj. žijících za méně než 1,90 amerických dolarů na den, o více než polovinu.
- Dětská úmrtnost klesla o více než polovinu.
- Více než dvě miliardy lidí získaly poprvé přístup k nezávadné pitné vodě a toaletám.

Ale naše prosperita má také mnoho stinných stránek:

- Celosvětově jeden člověk z devíti nemá dost jídla.
- Asi dvě miliardy lidí žijí za méně než tři americké dolary denně.
- V roce 2015 jedno procento nejbohatších lidí na světě mělo více bohatství než zbývajících 99 procent lidstva dohromady.
- Asi 40 procent světové zemědělské půdy je nyní vážně ohroženo erozí.
- Do roku 2025 budou dva ze tří lidí na celém světě pravděpodobně žít v oblastech s nedostatkem vody.
- V průmyslových zemích má každý druhý člověk (50 %) přístup k vysokoškolskému vzdělání. Na druhé straně v zemích s malými příležitostmi k rozvoji jeden člověk ze šesti nedosáhne ani věku 20 let a pouze jeden z 33 dokáže dokončit vysokoškolské vzdělání.¹¹
- Závěr Zprávy OSN o rozvoji z roku 2019 uvádí: „V každé zemi je mnoho těch, kteří nemají vyhlídky na lepší budoucnost. Postrádají naději, smysl nebo důstojnost a sledují z okraje spo-

lečnosti, jak ostatní postupují vpřed ke stále větší prosperitě. Mnozí na celém světě unikli extrémní chudobě, ale ještě více jich nemá ani příležitosti, ani zdroje, aby mohli nakládat se svými životy.“¹²

I když nepatříme mezi extrémně bohaté, musíme přiznat, že patříme mezi nejbohatší lidi na této planetě. I když žel za cenu, že v průmyslově rozvinutém světě jsou spotřebovávány zdroje v takové míře, kterou Země neumí obnovit. Jednou Bůh poslal proroka Jeremjáše ke králi Jójakimovi s jasným poselstvím: „Vykonávejte právo [mišpat] a spravedlnost [cdaka]“ (Jr 22,3; ČSP). Nemyslíte, že je to výzva i pro nás?

MODLITBA DNE

Drahý Bože, Ty mě přijímáš takového, jaký jsem – z lásky a milosrdenství. I já se chci chovat ke svým bližním se stejnou láskou a milosrdenstvím, jakého se mi dostává od Tebe. Prosím, nenech mě přehlížet pláč utlačovaných a vykořisťovaných. Ukaž mi, kde a jak mohu přispět k prosazení spravedlnosti v tomto světě.

OTÁZKY

„Clověče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od Tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.“ (Mi 6,8)

1. Proč je pro nás často obtížné jednoduše přijmout, že jsme spaseni pouze milostí (*sola gratia*)? Co znamená *sola gratia* pro vás osobně?
2. V dnešním čtení je Jeremjáš 22,13–16 citován jako poselství, které je pro nás v dnešní době stále aktuální. Vidíte to také tak? Co vám text připomíná?
3. *Mišpat* a *cdaka* jsou blízké Božimu srdci, ale jsou také určeny k tomu, aby je praktikovali jeho následovníci. Jak žijete *mišpat* a *cdaka* ve svém životě? Je něco, co by vám pomohlo více je začlenit do svého života?
4. Proč byste se měli zabývat slovy *mišpat* a *cdaka*, když jste spaseni milostí?

Klíčový text

LUKÁŠ 10,25-37; IZAJÁŠ 1,11-17

JAK TO VIDÍM JÁ

(NE)SPRAVEDLIVÝ SVĚT! Jak jsou distribuovány zdroje planety? Na kterém kontinentu žije většina lidí? Kde jsou lidé spíše chudí? Kde jsou spíše bohatí? Kde je ekologická stopa obzvláště velká? Odpovídá váš dojem reality? Pojďme to zjistit!

1. Svě odhady si zapište do tabulky níže.
2. Porovnejte své odhady se statistickou zprávou za rok 2018, kterou najdete ke stažení pomocí níže uvedeného odkazu.
3. Zamyslete se nad svými postřehy:
 - a. Kde se objevily nějaké větší nesrovnalosti mezi vašim odhadem a skutečností? Přijďte na důvod, proč jste se netrefili?
 - b. Zjistili jste nějakou nerovnováhu mezi obyvatelstvem, distribucí příjmů a spotřebou životního prostředí? Vidíte nějaké souvislosti nebo vzory?
 - c. Pokud vydělíte příjem a spotřebu životního prostředí odpovídajícím počtem obyvatel, dostanete hodnotu na obyvatele. Jak to změni nebo ovlivní váš pohled?

	Světová populace		Důchod (hrubý národní produkt)		Ekologická spotřeba (ekologická stopa)	
	v milionech	v %	v miliardách USD	v %	v miliardách gha*	v %
Evropa a Rusko						
Severní Amerika						
Střední a Jižní Amerika						
Asie						
Afrika						
Oceánie						
Totální		100		100		100

* Globální hektar (gha) je standardní měřicí jednotkou pro ekologickou stopu. Měří, do jaké míry má lidská spotřeba dopad na biosféru. Více informací naleznete na: www.footprintnetwork.org.

Poznámka: Pokud tuto aktivitu provádíte ve skupinách, můžete toto cvičení udělat zajímavější tím, že každé skupině poskytnete 30 dlaždiček stejné barvy (které představují 100 %) pro každou ze tří kategorií. Každá skupina by se pak měla dohodnout na tom, jak rozdělit dlaždičky mezi kontinenty.

V dokumentech ke stažení na vás čekají další dvě aktivity, které budou pro vaši skupinu zajímavým začátkem.

bit.ly/WOP22downloads

"Je totiž prakticky neměnným zákonem tohoto světa, že pokud nakupujeme levně, někdo jiný nese skutečně náklady."

NÁDHERNÝ SVĚT

Žijeme v globalizovaném světě. Jíme indické, čínské, italské i mexické jídlo. Cestujeme do vzdálených zemí. Chatujeme s přáteli po celém světě; někdy tak intenzivně, že se nám tato online spojení zdají bližší než lidé v naší ulici. Znovu a znovu se ve zprávách setkáváme s obrazy z dalekých míst a mnohdy konflikty nebo katastrofy, které se dějí jinde, ovlivní i náš každodenní život. Státní hranice hrají roli pouze v omezené míře. Díky internetu jsme společně vyrostli jako globální komunita. Stali jsme se globálními občany, ale především globálními nakupujícími. Náš supermarket je svět. Nakupujeme technologie z Asie, kakaové boby z Pobřeží

TYPICKÝ DEN ŽENY PRACUJÍCÍ NA ČAJOVÝCH PLANTÁŽÍCH V ASSAMU

4:00–4:30	Vstává a uklidí dům a zahradu (mnohdy se ještě vypraví pro vodu).
5:00–6:00	Chystá jídlo na den.
6:00–7:00	Nachystá se a odchází do práce, vzdálené až 9 kilometrů.
8:00–16:00	Práce v terénu (kde přijde o celodenní mzdu, pokud se opozdí jen o 15 minut).
16:00–17:00	Čas k vážení nasbíraných lístků (pokud manažer plantáže dorazí včas – jinak se bude vracet i o dost později). Cestou domů sbírá dříví na oheň.
17:00–20:00	Přijde domů, osvěží se a připraví večeři.
20:00–21:00	Večeře.
22:00	Ukládá se ke spánku.

Zdroj: Na základě aktuálních a průměrných čísel a časů uvedených v: TISS (2019). Decent Work for The Plantation Workers in Assam: Constraints, challenges and prospects.

slonoviny, kávová zrna z Jižní Ameriky, hrozny z jižní Afriky, jablka a kiwi z Nového Zélandu, hračky z Číny, avokádo z Peru, oblečení z Bangladéše, hovězí maso z Brazílie a růže z Holandska. Zvykli jsme si na tuto mimořádně rozmanitou škálu produktů, aniž bychom si pravděpodobně uvědomovali, kolik kilometrů produkty, které kupujeme, skutečně cestují. Jsme zvyklí na okamžité dodání. Jsme zvyklí na překvapivě levné ceny. Ale přemýšleli jste někdy o tom, jak je možné, že si můžeme koupit čokoládu s kakaem z Pobřeží slonoviny za méně než třicet korun v supermarketu na rohem? Nebo tričko z indické bavlny vyrobené v Bangladéši ani ne za stovku?

"Náš supermarket je svět."

TEMNÁ STRANA

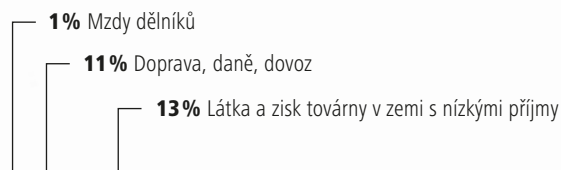
To, co nám připadá jako ráj, má žel také temnou stránku. Je totiž prakticky neměnným zákonem tohoto světa, že pokud nakupujeme levně, někdo jiný nese skutečné náklady.

Podívejme se například na výrobu čokolády. Na kakaových plantážích v západní Africe pracují ve vykořisťovatelských podmínkách přibližně dva miliony dětí. Musí dělat těžkou fyzickou práci s malou nebo žádnou ochranou před toxickými pesticidy. A jsou to právě výrobci čokolády jako Ferrero, Nestlé, Mars a Mondelez, kteří – navzdory svému slibu před téměř 20 lety, že sníží dětskou práci na svých plantážích – zjevně nadále tolerují vykořisťování dětí, jen aby získaly co nejlevnější kakao.²

A co pěstování černého čaje? V supermarketu stojí balíček značkového černého čaje s 50 čajovými sáčky asi 75 korun. Podle studie Oxfamu z toho dělníci obvykle vydělají jen necelou korunu, což je částka, která ani nezajistí jejich jídlo. O zbytek se dělí výrobce a supermarket (63 Kč), překupník (5 Kč) a majitel plantáže (4 Kč).³

NEFÉR MZDA ZA JEDNY DŽINY

Mzda za 100eurové džiny je jedno euro. Je to obchodování a reklama, co džiny prodává.

25% Značka, propagace a reklama

50% Maloobchod, administrativa a DPH

Zdroj: Greenpeace Magazin (Hrsg.). *Textil-Fibel 4*, 2011, s. 14

„Na kakaových plantážích v západní Africe pracují ve vykořisťovatelských podmínkách přibližně dva miliony dětí.“

V textilním průmyslu je situace podobná: pěstitelé bavlny jsou obvykle nuceni prodávat svou bavlnu textilním výrobcům za extrémně nízké ceny. Textilie se pak zpracovávají v zemích, jako je Bangladéš nebo Pákistán, kde lidé obvykle musí pracovat dlouhé hodiny za mizerných pracovních a bezpečnostních podmínek a za vykořisťovatelské mzdy. Za džiny, které se prodávají za dva a půl tisíce korun, dostane ten, kdo je ušije, stěží 20 korun.⁴

LÁSKA K BLIŽNÍMU V GLOBALIZOVANÉM SVĚTĚ

Zatímco se nás výrobci a inzerenti snaží přesvědčit, že potřebujeme jejich výrobky, abychom byli šťastní, Ježíš nás vybízí, abychom následovali jinou vizi. Když se Ježíš setkal s učitelem zákona, připomněl mu, že klíč k úspěšnému životu se nachází v následujících starozákonních verších: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí“ a „miluj svého bližního jako sám sebe“ (Dt 6,5; Dt 19,18; L 10,27). Jeho odpověď učitele zákona neuspokojila, a tak mu položil druhou otázku: „A kdo je můj bližní?“ (v. 29). Vypadalo to, jako by se ve skutečnosti snažil říct: „Určitě tím nemyslíš, že musím milovat a uspokojovat potřeby všech.“⁵ Tato otázka – Kdo je můj bližní? – je stejně příhodná i dnes, v globalizovaném světě, ve kterém žijeme.

Ježíš odpovídá vyprávěním podobenství. Je to příběh o milosrdném Samařanovi (L 10,30–35). Na cestě z Jeruzaléma do Jericha je napaden, okraden, zbit a ponechán napůl mrtvý muž. První člověk, který ho najde, je kněz, ale prostě ho míjí. Pak přijde levita, jeden z chrámových pracovníků, který pomáhal kněžím, a dělá totéž: zavírá oči před těžce zraněným mužem a jde dál. Od obou těchto lidí by se očekávalo, že se zastaví a pomohou. Nakonec je to Samařan, který je hrdinou příběhu, protože je to ten, kdo je pohnut soucitem. Zastaví se, aby muži pomohl, a pak ho odveze do bezpečí. Dokonce zaplatí za to, aby se někdo o zraněného staral a mohl se uzdravit. Ježíš končí své podobenství překvapivou otázkou: „Co myslíš, který z těch tří se zachoval k tomu přepadenému jako bližní?“ (v. 36; SNC, zvýraznění doplněno). To je ono! Ježíš se zde neptá, kdo *viděl* v oběti svého bližního, ale kdo se k němu *zachoval* jako jeho bližní.

„Určitě tím nemyslíš,
že musím milovat
a uspokojovat potřeby
všech.“

Tento překvapivý příběh obohatil mé osobní chápání toho, co znamená opravdově milovat druhé. Tohle jsem se z něho naučil:

1. *Náboženství bez lásky k druhým je fraška.* Při prvním čtení by člověk mohl přehlédnout kulturní a náboženské důsledky, které Ježíš zjevně a záměrně zapracoval do tohoto příběhu. Na jedné straně byli Samařané opovrhováni a zbožní Židé, kteří je považovali za náboženské heretiky, se jim vyhýbali. Na druhé straně ze všech lidí je to kněz a levita, pravděpodobně po službě v chrámu,⁶ kdo neprojevil milosrdenství. Svým příběhem Ježíš jasně zpochybňuje náboženský systém, který ví všechno o rituálech a bohoslužbách, ale nedělá nic, aby podpořil skutečné skutky laskavosti a milosrdenství (viz Iz 1,11–17).
2. *Projevování lásky k bližnímu může také něco stát.* Ježíš zmiňuje, že Samařan za svého bližního něco platí. Dává dvoudenní mzdu a je dokonce ochoten pokrýt jakékoli další náklady (Mt 20,1–16). Tento bod je pro mě klíčový, protože my spotřebitelé často omlouváme naše levné nákupy tím, že říkáme, že si nic jiného nemůžeme dovolit.
3. *Příkaz milovat druhé nelze ničím omezit.* Rozumím otázce učitele zákona až příliš dobře. Na této planetě je tolik potřebných. Bylo by výhodné, kdybych mohl nějak omezit svou laskavost a štedrost; kdybych mohl jednoduše projevovat svou

"Je Ježíš jasný,
nekompromisní a o to
náročnější: dlužíme
lásku k bližnímu
všem lidem, kteří ji
potřebují."

lásku k bližnímu pouze ve své rodině, svým bratrům a sestřím v církvi nebo svým krajanům. Ale v této věci je Ježíš jasný, nekompromisní a o to náročnější: dlužíme lásku k bližnímu všem lidem, kteří ji potřebují. V globalizovaném světě k nim patří děti pracující na kakaových plantážích v západní Africe, pracující na čajových plantážích v Assamu, sběrači bavlny v Indii i švadleny v Bangladéši.

Když se zamyslíme nad příběhem milosrdného Samařana, získává levný nákup jiné konotace. Ježíš nás volá, abychom byli bližními všem: abychom převzali odpovědnost i jako kupující a spotřebitelé.

MODLITBA DNE

Drahý Bože, přiznávám, že patřím mezi privilegovanější lidi v tomto globalizovaném světě, ve kterém žijeme. Prosím, pomoz mi uvědomit si, jaké mám štěstí. Pomoz mi využít mé vzdělání, mé finance, mou svobodu a můj vliv k tomu, abych přinesl spravedlnost vykořisťovaným.

PRAKTICKÉ KROKY

Nezávislé certifikáty

Prvním a nejjednodušším krokem k tomu, abychom byli zodpovědnějšími spotřebiteli, je hledat při nákupu nezávislé certifikáty. Mezi široce používané a důvěryhodné nezávislé certifikáty patří např. GOTS (global-standard.org), Fair Wear Foundation (fairwear.org) a Fairtrade (fairtrade.net). Další informace o každém z nich naleznete v dokumentech ke stažení.

Udržitelní výrobci

Přestože jsou nezávislé certifikáty přínosné, mají své limity. Kontroly dohodnutých norem nelze provádět tak často, jak by bylo žádoucí. Proto je vhodné nespolehat se pouze na nezávislou certifikaci, ale nakupovat přímo od výrobců, jejichž celá firemní filozofie je založena na fair trade a udržitelné výrobě. Zkuste zapátrat po obchodech a výrobcích ve vašem okolí.

Zákony dodavatelského řetězce

Má-li se spravedlnost dotknout všech vykořisťovaných a utlačovaných, musíme dělat víc než jen kupovat výrobky fair trade. K ochraně lidských práv a životního prostředí je zapotřebí právní rámec. Potřebujeme takové zákony o dodavatelských řetězcích, které by vyžadovaly, aby společnosti pečlivě sledovaly celý svůj dodavatelský řetězec – od pěstování bavlny až po přepravu triček – a mohly se ujistit, že dodržují lidská práva a environmentální normy, a aby umožnily kontroly vlády. Mělo by být také možné žalovat nezodpovědné společnosti o náhradu škody u soudu. Doufejme, že budoucí právní předpisy EU o dodavatelském řetězci budou účinnějším nástrojem proti porušování lidských práv a norem v oblasti životního prostředí.

Obhajoba silného a účinného práva – podporou a prosazováním národních nebo evropských iniciativ – by mohla být jednou z nejúčinnějších a nejdalekosáhlejších forem lásky k bližnímu, kterou dnes můžeme vykořisťovaným a utlačovaným nabídnout.

Přístup k dokumentům ke stažení:

bit.ly/WOP22downloads

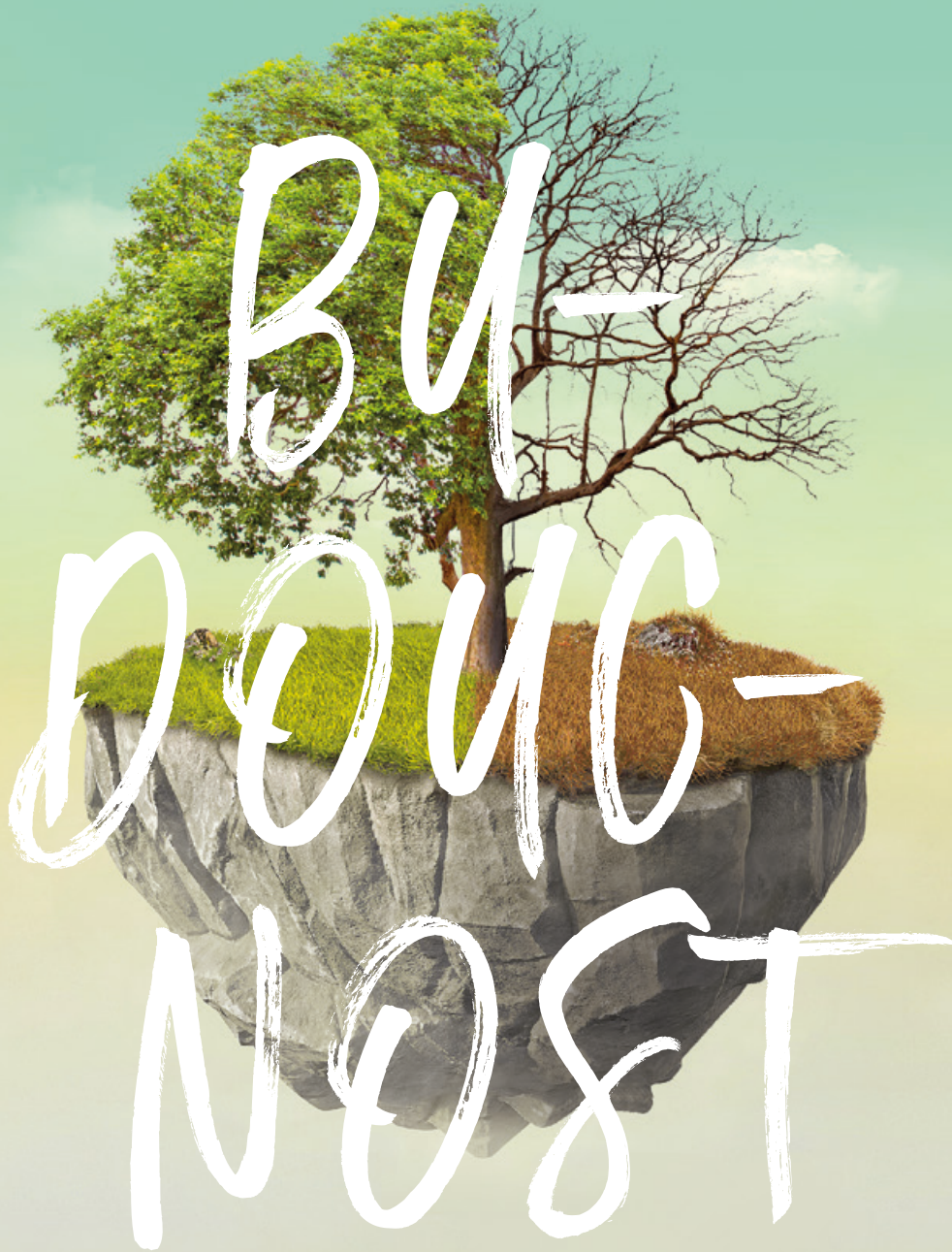

OTÁZKY

„Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče? Zákoník odpověděl: ‚Ten, který mu prokázal milosrdenství.‘ Ježíš mu řekl: ‚Jdi a jednej také tak.‘“ (L 10,36.37)

1. Kdybys šel nakupovat s Bohem, nakupoval bys jinak? Jak?
2. S kým se v příběhu o milosrdném Samařanovi nejvíce ztotožňujete? Proč? Kdo jsou pro vás dnes lidé, kteří „upadli mezi lupiče“?
3. Rozhlédněte se a zamyslete se nad svým pokojem či bytem. Které věci, jež vlastníte, vás opravdu těší?
4. Martin Luther údajně řekl: „Všichni potřebujeme trojí obrácení: obrácení srdce, obrácení myšlení a obrácení peněženky.“ Souhlasíte s tím? Odůvodněte svůj postoj.

A large area of dotted lines for writing answers to the questions above.

Klíčový text

MATOUŠ 24 A 25

JAK TO VIDÍM JÁ

REALISTÉ A SNÍLCI. „Mám sen...“ To byla slova, kterými aktivista za občanská práva Martin Luther King začal svůj světoznámý projev v roce 1963. V roce 1980 německý kancléř Helmut Schmidt prohlásil: „Lidé, kteří mají vize, by měli jít k lékařům.“¹ S kým souhlasíte?

My lidé vnímáme svět velmi odlišnými způsoby. Naše názory jsou především ovlivněny způsobem, jakým myslíme, tedy našimi myšlenkovými vzorci. Proto je kromě teologické reflexe, ke které se za chvíli dostaneme, také důležité, abychom si uvědomili své způsoby myšlení, tak abychom se mohli poctivě zapojit do problémů světa a jeho budoucnosti. Následující otázky by vám měly pomoci získat určitý vhled:²

Díváte se na věci z racionálního, nebo emocionálního hlediska?

RACIONÁLNÍ ————— **EMOCIONÁLNÍ**

Dáváte přednost stabilitě, nebo změně?

STABILITA ————— **ZMĚNA**

Jaký je váš postoj k riskování?

RIZIKO ————— **BEZPEČNOST**

Je pro vás sklenice napůl prázdná, nebo napůl plná?

POLOPRÁZDNÁ ————— **POLOPLNÁ**

Čeho si všímáte nebo na co se zaměřujete více: na podobnosti, nebo rozdíly?

PODOBNOTI ————— **ROZDÍLY**

Vidíte problémy, nebo řešení?

PROBLÉMŮ ————— **ŘEŠENÍ**

Rádi delegujete odpovědnost na druhé, nebo ji berete na sebe?

DELEGUJI ODPOVĚDNOST ————— **PŘEBÍRÁM ODPOVĚDNOST**

Jednáte s ohledem na krátkodobý, nebo dlouhodobý horizont?

KRÁTKODOBÝ ————— **DLOUHODOBÝ**

Poznámka: Toto cvičení je ještě zajímavější, když porovnáte své odpovědi s ostatními. Odpovídá váš osobní pohled ostatním? Jaké podobnosti a rozdíly jste objevili?

Poznámka: Více nápadů na společné aktivity najdete v dokumentech ke stažení.

bit.ly/WOP22downloads

JSME FATALISTÉ?

Možná že to, co nám brání pracovat na udržitelnějším světě, je naše vnímání budoucnosti Země. Adventisté tradičně neočekávají, že budoucnost bude dobrá. Místo toho se připravují na vzrůstající napětí ve světě. Dovolte mi být konkrétnější: očekáváme více katastrof, více válek, více nelaskavosti, více zneužívání moci, více pronásledování věřících. Myslíme si, že tuto perspektivu budoucnosti můžeme ospravedlnit pomocí Bible, například odkazem na Ježíšovu řeč času konce (Mt 24,1–44), kde mluví o takzvaných znameních doby.

Osobně se domnívám, že toto čtení textu je jednostranné, a dokonce škodlivé, protože by mohlo mnohým z nás zabránit v tom, abychom byli takovým požehnáním pro tento svět, jakým jsme skutečně povoláni být.

„Adventisté tradičně neočekávají, že budoucnost bude dobrá. Místo toho se připravují na vzrůstající napětí ve světě.“

ZNAMENÍ DOBY

Nelze popřít, že ve své promluvě o konci času v Matoušově evangeliu Ježíš popisuje budoucí běh lidských dějin jako období s mnoha negativními rysy, jako jsou: svody (v. 5), války (v. 6–7), hladomory (v. 7), zemětřesení (v. 7), pronásledování věřících (v. 9), falešní proroci (v. 11), falešní mesiášové (v. 5), bezpráví a nelaskavost (v. 12). Podíváme-li se na posledních 2000 let naší historie, zdá se, že toto shrnutí je docela přesné.

Nesmíme však přehlížet Ježíšův postoj k těmto skutečnostem:

- ✓ „Budete slyšet válečný ryk a zvěsti o válkách; hleďte, abyste se nelekali. Musí to být, ale to ještě nebude konec.“ (v. 6)
- ✓ „... to vše bude teprve začátek bolestí.“ (v. 8)
- ✓ „Ale kdo vytrvá až do konce, bude spasen.“ (v. 13)

Mně to nezní jako fatalismus nebo zpusťování v soudný den. Mně to zní spíš jako: „Neztrácejte víru a nenechte se zastrážit světovými dějinami!“ Protože nakonec zvítězí Boží království: kosmicky (v. 29–31) a nečekaně, jako za dnů Noema (v. 37–42), podobně jako zloděj v noci (v. 43–44).

POZORNĚ SE DÍVEJTE A BUĎTE PŘIPRAVENI

Ještě důležitější než takzvaná znamení doby je samozřejmě otázka: „Jak bychom měli žít v mezidobí, tedy až do druhého příchodu?“ Jak se můžeme podle slov v Matoušově evangeliu dívat (řecky *grēgoreō*) a být připraveni (řecky *hetoimos*)?

Zdá se, že i Matouš se touto otázkou zabýval. Protože po této pasáži o znameních doby následují čtyři podobenství, v nichž je znovu načrtnut stejný základní scénář lidí čekajících na někoho – ať už je to pán domu (Mt 24,45–51), ženich (Mt 25,1–13), bohatý majitel (Mt 25,14–30) nebo sám Syn člověka (Mt 25,31–46). Je zřejmé, že Matouš chce, aby tato čtyři podobenství odpovídala na otázku, jak být bdělý a připravený.

V prvním podobenství je věrný služebník porovnáván se zlým služebníkem. Věrný oddaně poskytuje pokrm ostatním služebníkům. Kdežto zlý si říká: „Můj pán nejde“ a začne bít své spoluslužebníky, hodovat a pít s opilci. Když se pán domu vrátí, svěří věrnému služebníkovi do péče veškerý svůj majetek, kdežto zlého služebníka vykáže mezi pokrytce, tam, kde je „pláč a skřípění zubů“.

Ve druhém podobenství vyjde deset družiček vstříc ženichovi. Pět z nich je prozíravých, a tak si vezmou olej do zásoby pro své lampy, zatímco ostatních pět si prostě jen bere své lampy. Všichni usínají, protože ženich má zpoždění. Když konečně zazní,

„Ještě důležitější než takzvaná znamení doby je samozřejmě otázka: „Jak bychom měli žít v mezidobí, tedy až do druhého příchodu?““

že ženich přichází, začal docházet olej ve všech lampách. Ale zatímco moudré družičky mohly jednoduše ty své lampy doplnit, ty pošetilé musí jít koupit lampový olej ke kupcům, čímž ztratí možnost být s ženichem.

Ve třetím podobenství bohatý muž rozdělí své bohatství mezi tři služebníky a odjede na dalekou cestu. Jeden obdrží pět hřiven, další dvě a jiný jednu, každý podle svých schopností. Zatímco první dva služebníci investují svěřené hřivny a zdvojnásobují pánovo jmění, třetí služebník pohřbívá svůj talent v zemi. Když se pán vrátí, začne se svými služebníky účtovat. Je spokojen se dvěma služebníky, kteří rozmnožili jeho jmění, ale služebník, který s ním odmítl cokoli udělat, byl uvržen do temnot.

Nakonec se ve čtvrtém podobenství vrací Syn člověka. Usedá na trůn slávy, shromažďuje před sebou všechny národy a rozděluje je do dvou skupin. Jedné skupině žehná a stávají se dědici Božího království, protože oni – zjevně nevědomky (jinak by nebyli tak překvapeni) – se postarali o základní lidské potřeby „těch nepatrných“, těch, s nimiž se Syn člověka nejvíce ztotožňuje. Druhou skupinu naopak důrazně odmítá. Také nazývají Syna člověka „Pánem“, ale nestarali se o základní potřeby „těch nepatrných“.

Chceme-li tedy zjistit, jak se člověk, který je bdělý a připravený, liší od toho, kdo bdělý není, musíme v těchto čtyřech podobenstvích vyřešit rozdíly mezi moudrými a pošetilými, požehnanými a prokletými. Své závěry jsem shrnul v následující tabulce.

PODOBENSTVÍ - PŘEHLED

Podobenství	Rys moudrých/ požehnaných	Rys pošetilých/prokletých	Otázky pro vás
Podobenství 1 (Mt 24,45–51)	Zodpovědně používají svoji moc a postavení.	Zneužívají svoji moc.	Jak se vypořádáváte s mocí (majetek, peníze, vztahy, vzdělání), která vám byla dána?
Podobenství 2 (Mt 25,1–13)	Jsou připraveni na to, že věci budou trvat déle.	Jednají velmi krátkozrace.	Jak se změní vaše životní perspektiva a zapojení do společnosti, když si uvědomíte, že může trvat déle, než se Ježíš vrátí?
Podobenství 3 (Mt 25,14–30)	Dělají všechno, co mohou, a rozvíjejí, co mají.	Drží se zpátky a nevyužijí toho, čeho mohou a co mají.	Co děláte s tím, co vám Bůh světil do rukou?
Podobenství 4 (Mt 25,31–46)	Postarají se o potřeby těch nepatrných (aniž by jim cokoli účtovali).	Nezajímají se o potřeby těch nepatrných.	Dokážete se zaměřit na ty nejposlednější? Kdo jsou dnes těmi nepatrnými? Jak je podporujete?

„Nezaměřují svou pozornost na konec světa nebo na svět po něm, ale na to, jak mohou utvářet a měnit pozemskou přítomnost a budoucnost tím nejlepším možným způsobem.“

FATALISTÉ, NEBO ČINITELÉ DOBRA?

Stručně řečeno, Matouš popisuje Ježíšovy následovníky, kteří čekají na jeho druhý příchod, jako lidi, kteří nejsou rozptylováni událostmi světových dějin, ale spíše jsou připraveni posloužit tomuto světu a svým bližním – zejména chudým – tím, čím jsou, co mají a co mohou dělat. Nezaměřují svou pozornost na konec světa nebo na svět po něm, ale na to, jak mohou utvářet a měnit pozemskou přítomnost a budoucnost tím nejlepším možným způsobem.

Mimočodem, to se také shoduje se skutečností, že hlavním poselstvím Ježíše není nová země, ale království Boží.³ Království, které bude plně ustanoveno, až se Ježíš vrátí, ale které je zároveň již mezi námi (L 17,20.21), podle kterého již můžeme žít (Mt 5,1–12) a o které dokonce prosíme pokaždé, když se modlíme modlitbu Páně: „Přijď království tvé. Buď vůle tvá, jako je v nebi, tak i na zemi“ (Mt 6,10).

AGENDA 2030

Jsme-li jako Ježíšovi následovníci povoláni spolupracovat na lepší pozemské přítomnosti a budoucnosti, pak je úžasné, že v tomto úsilí nejsme sami. V září 2015 Organizace spojených národů jednomyslně rozhodla učinit svět lepším místem a dohodla se na 17 cílech udržitelného rozvoje se 169 dílčími cíli, kterých má být dosaženo do roku 2030.

„Představujeme si svět bez chudoby, hladu, nemocí a bíd, kde může vzkvétat veškerý život.“

„Představujeme si svět bez chudoby, hladu, nemocí a bíd, kde může vzkvétat veškerý život,“ zní vize tohoto ambiciózního historického dokumentu, který podepsalo všech 193 partnerů – hlavy států, předsedové vlád a vysocí představitelé – v sídle Organizace spojených národů v New Yorku. Nikdy předtím si lidstvo nestanovilo tak vznešené cíle pro svoji budoucnost.⁴

Stejně jako v případě Všeobecné deklarace lidských práv (1948) nebo Pařížské dohody (2015) však můžeme očekávat, že provádění bude složité. Přesto bychom to my křesťané měli ocenit jako pozitivní vývoj. Měli bychom si toho vážit a podporovat tyto snahy podle svých nejlepších schopností. Nakonec tyto cíle udržitelnosti jsou v podstatě povzbuzením pro ty z nás, kteří chtějí být bdělí a připravení na návrat Ježíše!

MODLITBA DNE

Drahý Bože, děkuji Ti za to, že jednoho dne znovu přijdeš, abys uzdravil to, co je zničené, a obnovil spravedlnost. Do té doby mi pomoz milovat mé bližní, projevovat jim osobní zájem a pomáhat jim konkrétními skutky. Pomoz mi pozitivně přetvářet tento svět.

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

	Konec chudoby		Méně nerovností
	Konec hladu		Udržitelná města a obce
	Zdraví a kvalitní život		Odpovědná spotřeba a výroba
	Kvalitní vzdělání		Klimatická opatření
	Rovnost mužů a žen		Život ve vodě
	Pitná voda, kanalizace		Život na souši
	Dostupné a čisté energie		Mír, spravedlnost a silné instituce
	Důstojná práce a ekonomický růst		Partnerství ke splnění cílů
	Průmysl, inovace a infrastruktura		

Zdroj: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

Klekněte zde pro více informací o každém cíli

bit.ly/WOP22downloads

CÍRKEV

Klíčový text

MATOUŠ 5,13-16

JAK TO VIDÍM JÁ

CO PRO VÁS ZNAMENÁ CÍRKEV? Je církev synonymem pro bohoslužbu? Nebo znamená něco víc? Potřebuje církev budovu? Nebo by bylo možné, aby církev existovala bez budovy? Jaký je účel církve? Opravdu je život církve takový, jak si jej představujeme?

Tato aktivita není o hledání krásných vzorců nebo teologických pravd. Cílem je zjistit, co je pro vás osobně na církvi důležité.

Pokud tento úkol provádíte sami, vytiskněte list se 140 hodnotami* a pracujte s ním následujícím způsobem:

1. Vyberte si a označte deset hodnot, které jsou pro vás ve vztahu k církvi nejdůležitější.
2. Zužte deset nejdůležitějších hodnot na tři. Které tři hodnoty jsou pro vás naprosto nepostradatelné?
3. Pokud je to možné, uveďte tři základní hodnoty v sestupném pořadí, počínaje tou nejdůležitější.

Pokud děláte tento úkol ve skupině, můžete postupovat intuitivnější metodou:¹

1. Všichni – kromě moderátora – by měli stát v kruhu obráceném ven. Dejte každé osobě pero a 10 malých lepicích papírků na poznámky. (Mějte nějaké lepicí papírky do rezervy.)
2. Moderátor přečte každou hodnotu nahlas, aby ji všichni slyšeli, a ponechá krátký čas na rozmyšlenou, než přejde k další hodnotě.
3. Každý účastník se musí rozhodnout, zda je pro něj hodnota, která byla přečtena, ve vztahu k církvi důležitá. Pokud ano, zapíše si ji na svůj lepicí poznámkový papír. Každý účastník může mít v ruce maximálně **tři** hodnoty. Pokud si již tři vybral, musí před přidáním nové hodnoty jinou odebrat.

Otázky k zamyšlení:

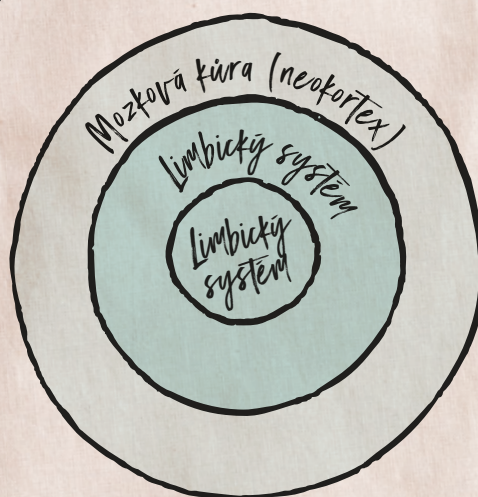
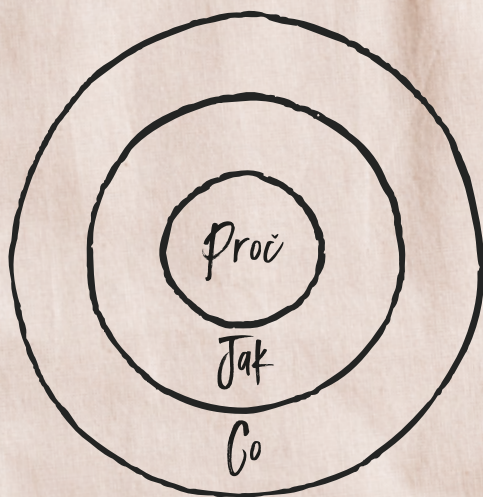
1. Proč jsou pro vás hodnoty, které jste si zvolili, ve vztahu k církvi tak důležité?
2. Jsou to hodnoty, které si jen **přejete**? Nebo je v církvi skutečně **zažíváte** a **žijete**? Jak víte, jestli jsou tyto hodnoty v církvi uplatňovány, nebo ne?
3. Jak vy osobně implementujete tyto hodnoty do svého života?
4. Sdílí někdo jiný ve vztahu k církvi stejné hodnoty jako vy?

Seznam 140 hodnot naleznete v dokumentech ke stažení.

bit.ly/WOP22downloads

ZLATÝ KRUH A LIDSKÝ MOZEK

Zdroj: Simon Sinek. Zlatý kruh.
K dispozici na: <https://simonsinek.com/product/share-the-golden-circle-presenter-slides-and-notes/>

"Lidé nekupují to, co děláte; lidé si kupují, proč to děláte."

ZLATÝ KRUH

Jeden z nejpůsobivějších TED Talks (*přednášky a videa odborníků z různých oblastí – pozn. překl.*), kterou jsem v posledních letech viděl, je rozhovor britsko-amerického obchodního konzultanta Simona Sineka o takzvaném Zlatém kruhu. Zlatý kruh podle něj rozhoduje o tom, proč někteří lidé nebo organizace dokážou přitáhnout oddané zákazníky, zatímco jiným se to nedaří, i když nabízejí podobné nápady a možná i levnější produkty. Jeho tezí je, že ti, kdo nás inspirují, *vždy začínají s argumentem „proč“*.

Zlatý kruh představuje tři úrovně, ve kterých můžeme komunikovat, když mluvíme a přemýšlíme o tom, co děláme, ať už soukromě, nebo v práci:

„Myslím, že Simon Sinek nás upozorňuje na základní fakt.

Musíme definovat naše proč, ať už jsme církev, nebo skupina mládeže.“

1. Vnější kruh: Co nabízíme? (Např. produkt nebo událost.)
2. Střední kruh: Jak se naše nabídka liší od toho, co nabízejí ostatní?
3. Vnitřní kruh: Proč děláme to, co děláme?

Sinek poznamenal, že organizace a lidé, kteří inspirují a dlouhodobě zapojují druhé, dokážou především jasně formulovat, proč dělají to, co dělají. Myslí, jednají a komunikují podle Zlatého kruhu zevnitř ven. Podle Sineka nás věc nebo myšlenka nadchne, když se ztotožňujeme s jejím *proč*. Podle jeho slov „lidé nekupují to, co děláte; lidé si kupují, proč to děláte“.²

Simon Sinek samozřejmě nevyvinul tento model primárně pro církev. Ale nemyslete si, že by nám – církvi, místnímu sboru nebo skupině mládeže – také prospělo, kdybychom se čas od času ptali sami sebe, proč existujeme a proč děláme to, co děláme? Byli byste právě teď schopni vysvětlit, proč a za jakým účelem vaše církev nebo skupina mládeže existuje? A pokud ano, formulovali by to ostatní přesně stejným způsobem jako vy?

Myslím, že Simon Sinek nás upozorňuje na základní fakt. Musíme definovat naše *proč*, ať už jsme církev, nebo skupina mládeže. Teprve pak budeme schopni říci, zda to, co nás pohání – naše

proč – je v souladu s tím, jak žijeme. Jedině tak můžeme být autentickými a nadšenými křesťany (nebo církví).³ A budeme pak také schopni odpovědět na otázku, zda a do jaké míry by udržitelnost měla hrát ústřední roli v našem církevním životě.

OBRAZY CÍRKVE

Tím, co nás rychle a přímo upozorní na naše *proč*, jsou obrazy. Obrazy nás oslovují nejen racionálně, ale také emocionálně a intuitivně – a přesně to potřebujeme, pokud chceme objevit naše skutečné *proč*.⁴

Podle adventistického teologa Richarda Riceho existují tři obrazy, které dosud charakterizovaly naši církevní identitu: církev jako *armáda*, církev jako *firma* a církev jako *rodina*.

Jakkoliv to může být překvapivé, obraz *církve jako armády* je hluboce zakořeněn v historii Izraele a církve. Jedním z velkých starozákonních příběhů je dobytí Kenaanu. Jednou z nejbarvitějších postav v historii Izraele je David, král válečníků. Apokalyptické knihy Daniel a Zjevení jsou plné válečných scén. Například ve Zjevení 19, 11–21

vede nebeské zástupy sám Ježíš jedoucí na bílém koni. A pak je tu dobře známá pasáž o duchovní zbroji (Ef 6,11.13–17). Není divu, že pro círev ve středověku bylo snadné přesvědčit řadu křesťanů, aby se připojili ke křížovým výpravám. I my jako adventisté máme tento obraz hluboce zakořeněný v naší DNA. Nemluvíme snad o velkém konfliktu mezi světem a temnotou?⁵

Obraz *církve jako firmy* vás pravděpodobně překvapí ještě více. Tento obraz nacházíme také v Bibli. Například Izajáš 5,1–7 popisuje izraelský lid jako Boží vinici. Tuto vinici vinař vysadil s velkou láskou a péčí, ale nenesla žádné ovoce, a tak je zničena. Téměř polovina Ježíšových podobenství hovoří o farmářích, obchodnících nebo správcích, kteří se zodpovídají Bohu (viz podobenství o hřivnách v Matoušovi 25,14–30). Proto mě nepřekvapuje, že výkon a produktivita hrají i v církvi adventistů důležitou roli. Čísla jsou pro nás často velmi důležitá (např. počet křtů, příjem desátků, návštěva kostela, počet biblických hodin), protože si

myslíme, že je to způsob, jak měřit náš růst a úspěch. Současná iniciativa naší světové církve nazvaná Total Member Involvement (www.tmi.adventist.org) je v podstatě založena na tomto sebe-pochopení, že jsme za vše zodpovědní Bohu.⁶

Konečně máme obraz církve *jako rodiny*, což je pravděpodobně ten, se kterým se nejvíce ztotožňujeme. Na jedné straně Bible mluví o Bohu jako o otci a matce (Ž 103,13; Iz 66,13) a na druhé straně o církvi jako o rodině (L 8,19–21; Mk 10,28–30; Ef 2,18.19). Sám Ježíš nás učil modlit se modlitbu Páně, která začíná tím, že nazýváme Boha naším Otcem (Mt 6,9). Pavel píše o tom, jak jsme byli přijati do Boží rodiny a jak nás Duch svatý ujišťuje, že jsme děti Boží (Ga 4,6.7; Ř 8,15.23; 9,4; Ef 1,5). Logickým důsledkem toho, že jsme Božími dětmi, je tedy to, že jsme si navzájem bratry a sestrami. To je koncept, který je dokonce přítomen v našem jazyce, když se navzájem oslovujeme jako *bratři a sestry v Kristu*.⁷

„Tím, co nás rychle a přímo upozorní na naše proč, jsou obrazy. Obrazy nás oslovují nejen racionálně, ale také emocionálně a intuitivně.“

„Proto mě to tak vzrušuje. Sním o církvi, která nejenže káže druhým, ale která – stejně jako Ježíš – je tak nadšená Božím královstvím, že se chce naučit podle něj žít.“

Každý z těchto obrazů se nachází v Bibli. Každý z nich zdůrazňuje důležitý aspekt našeho adventistického chápání církve. Neměli bychom přehlížet žádný z nich. Abychom však mohli jasně formulovat svá *proč*, musíme se rozhodnout pro vůdčí *metaforu*, která nás definuje jako církev a vyjadřuje, co tu máme dělat. Máme bojovat za Boha? Pracovat pro něj? Nebo být rodinou?

I když já (stejně jako Richard Rice) jednoznačně podporuji obraz rodiny, rád bych ho trochu pozměnil, protože církev nemá existovat jen sama o sobě, ale spíše by měla být *rodinou s určitým účelem*; v tomto případě *rodinou se společenskou odpovědností*. Proto bych rád přidal do výběru obrazů další koncept, znázorněný třemi obrazy, které mají stejný základní význam: *církev jako sůl, světlo a dopis světu*.

Jak již bylo zmíněno jinde, Ježíšovým ústředním poselstvím bylo Boží království (Mt 4,17; Mk 1,15; L 4,16–21; Sk 1,3.6; 28,23.31). Jen v Novém zákoně je zmíněno 162krát.⁸ Ježíš sám ztělesňuje Boží království (např. Mt 11,1–6), ale také využívá každé příležitosti, aby si lidé uvědomili podstatu Božího království (např. v Kázání na hoře a také v jeho podobenstvích). Dokonce nás učí, abychom se za ně modlili: „Přijď království tvé“ (Mt 6,10). Takže pokud Ježíš učinil Boží království svým *proč*, nedávalo by smysl, aby jeho následovníci dělali totéž? Že i my budeme hlásat blízkost Božího království? Že se budeme řídit jeho hodnotami, a kdykoli a kdekoli to bude možné, učiníme Boží království hmatatelným, i když jen částečně a v omezené míře? To vše proto, aby se církev stala *solí* (Mt 5,13), *světlem* (Mt 5,14–16) a *dopisem* (2K 3,2.3) tomuto světu?

Proto mě to tak vzrušuje. Sním o církvi, která nejenže káže druhým, ale která – stejně jako Ježíš – je tak nadšená Božím královstvím, že se chce naučit podle něj žít, i kdyby to mělo znamenat, že půjde proti hlavnímu společenskému proudu.

Nemyslíte si, že pro církev, která má tento cíl jako odpověď na své *proč*, by starost o stvoření, sociální spravedlnost, láska k bližnímu a odpovědnost vůči budoucím generacím neměly být tím nejdůležitějším?

MODLITBA DNE

Drahý Bože, církev byl Tvůj nápad. Vznikla pro dobro tohoto světa. Prosím, pomoz nám sladit naše *proč* s Tvým *proč*, aby lidé mohli zakoušet mezi námi Tvé Království, navzdory našim nedokonalostem.

OTÁZKY

"Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali." (Mt 5,13)

1. Víte, proč existuje váš sbor? Jaké je jeho *proč*?
2. Dnešní kapitola se zabývá různými příklady církve. Pozorujete ve svém sboru chování nebo rituály, které zapadají do některého ze zmiňovaných obrazů církve? Svou odpověď vysvětlíte.
3. Jaký je váš osobní důvod pro existenci církve? Proč žijete ve svém sboru?
4. Je starost o stvoření, sociální spravedlnost, láska k bližnímu a odpovědnost vůči budoucím generacím v souladu s vaším *proč* pro církev? Uvedte důvody své odpovědi.

A large grid of small dots for writing answers.

ZÁ- ZRAKY

Klíčový text

JAN 6,1-15

JAK TO VIDÍM JÁ

NAŠE ŽIVOTY MAJÍ VLIV!

1. Jak tě ovlivnily (nebo ovlivňují) různé oblasti tvého života? Při promýšlení odpovědí použij tuto myšlenkovou mapu. (Příklad k inspiraci najdeš v dokumentech ke stažení.)

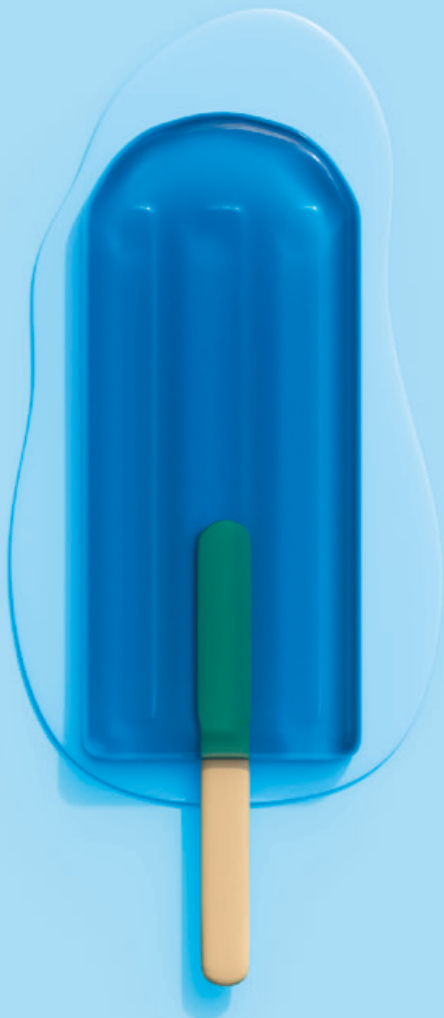
2. Jak jsi toto ovlivňování pocítoval?
3. Jak jsi poznal, že u tebe došlo k nějaké změně?
4. Překvapil tě některý z postřehů, které jsi získal z této osobní reflexe?

Pokud je to možné, poděl se o své zkušenosti s ostatními.

Poznámka: Zde můžete najít další podněty k zamýšlení.

bit.ly/WOP22downloads

"Zprávy od organizací, které pravidelně sledují stav Země, byly v posledních letech docela šokující."

Oceány ochlazují atmosféru tím, že absorbují asi 90 % nahromaděného tepla Země. To způsobuje, že se voda rozšiřuje a hladiny moří stoupají, což je jev, který je dále zhoršován táním ledu v polárních oblastech. Oceány také absorbují asi 23 % ročních emisí CO₂. To způsobuje pokles jejich hodnoty pH, což vede k okyselování oceánů.²

Důsledky jsou závažné:

- ✓ Oteplování a acidifikace oceánů ohrožují mořský život, zejména korálové útesy, které jsou domovem více než čtvrtiny všech mořských organismů.³
- ✓ Stoupající hladiny moří ohrožují pobřežní oblasti.⁴ Stále častěji dochází k záplavám domů i celých měst. Mořská voda také ničí ornou půdu. V nejhorším případě je kontaminována i podzemní voda.
- ✓ Na celém světě nemá více než 800 milionů lidí přístup k pitné vodě.⁵ Čím bude klima teplejší, tím více lidí bude trpět nedostatkem vody.
- ✓ Častěji nás zasáhnou extrémní povětrnostní jevy, jako jsou velká vedra, sucha, bouře a povodně, které pak mohou druhotně způsobit neúrodu, požáry a hladomor. Ty zase podnítky konflikty a donutí mnoho lidí opustit své domovy.

ŠOKUJÍCÍ ZPRÁVY

S naší planetou se děje něco vážného. Zprávy od organizací, které pravidelně sledují stav Země, byly v posledních letech docela šokující.

Klimatické údaje se zaznamenávají od roku 1850. V roce 2019 byla globální průměrná teplota již o 1,1 °C vyšší než před průmyslovou revolucí. Rok 2019 není ojedinělým případem. Roky 2015 až 2019 byly nejteplejší v záznamech a od roku 1980 byla každá následující dekáda teplejší než ta předchozí. Podobně koncentrace skleníkových plynů v atmosféře byla nejvyšší v roce 2018, kdy oxid uhličitý dosáhl 147 %, metan 259 % a oxid dusíku 123 % předindustriální úrovně.

- ✓ Změna klimatu urychluje masivní vymírání druhů⁶, protože mnoho rostlin a živočichů může přežít pouze v určitém teplotním rozmezí.
- ✓ A konečně je velmi pravděpodobné, že klima se výrazně zhorší, až budou překročeny takzvané body zvratu. Patří mezi ně vymírání korálů, tání polárního ledu, tání permafrostu a ztráta amazonského deštného pralesa⁸, k čemuž dojde, pokud se nám nepodaří omezit globální oteplování na 1,5 °C. Jestliže budeme pokračovat stejným tempem jako dříve, teploty do konce století vzrostou o 3 až 5 °C.⁹

Naše planeta není v pořádku, ale stále existuje *naděje*. Petteri Taalas, generální tajemník Světové meteorologické organizace, popisuje naši velmi zvláštní pozici v této realitě takto: „Jsme první generací, která plně rozumí změně klimatu, a poslední generací, která s tím může něco udělat.“¹⁰

TVÁŘÍ V TVÁŘ GOLIÁŠOVI

Když mluvím s adventisty o stavu naší planety, ve snaze motivovat je k tomu, aby udělali více pro její ochranu, kromě otázky, zda je to vůbec naše odpovědnost, se často setkávám s komentářem: „Není v mých silách s tím udělat nic, co by situaci skutečně změnilo.“

Vzhledem k obrovským hrozbám, kterým čelíme, dokážu z *lidské* perspektivy takový argument pochopit, ale rozhodně si nemyslím, že odpovídá postoji *věřícího*. Chtěl bych to odůvodnit následujícími třemi myšlenkami:

1. *Věřím, že je Boží vůlí, abychom pracovali na zachování této planety* (viz kapitola 1). Je to Boží stvoření, které miluje. Svěřil nám ji (Gn 2,15), ale zároveň se o ni nikdy nepřestal sám starat a znovu a znovu ji obnovuje (Ž 104,30). Boží vůlí je, aby *celé* stvoření bylo vykoupeno (Ř 8,20.21; Ko 1,15–20). Jestliže je to jeho vůle, neměla by být také součástí mého života jako Ježíšova učedníka?
2. *Jsem zodpovědný za své jednání a skutky, ale ne za výsledky*. Určité chování nebo jednání můžeme eticky zhodnotit několika způsoby. V našem kontextu existují především dvě různé perspektivy. První z nich je zaměřena na výsledky, na úspěch akce. Tuto etickou perspektivu nazýváme *utilitarismem*.

„Jsme první generací,
která plně rozumí
změně klimatu,
a poslední generací,
která s tím může něco
udělat.“

Druhou etickou perspektivou je pohled Immanuela Kanta. Dobrý skutek podle něj nezávisel na výsledcích, ale na vůli a motivaci. Dobrý skutek by se tedy řídil vzorcem: „Jednejte pouze podle té zásady, u které byste si zároveň přáli, aby se stala univerzálním zákonem.“ Tento axiom je známý jako *kategorický imperativ*.

Samozřejmě chápu, že se ptáme sami sebe, co se *globálně* změní, když se něčeho *osobně vzdám*. Zvláště pokud si všimneme, že lidé kolem nás také nic nedělají. Důležitá rozhodnutí v životě by však neměla stát na tom, co dělají ostatní. Místo toho bychom měli mít odvahu udělat něco jednoduše proto, že je to správná věc – zvláště když jsme přesvědčeni, že je to v souladu s Boží vůlí.

Mimochodem, děláme to docela často. Dáváme desátky, i když někdy přesně nevíme, jak tento měsíc vyjdeme s penězi. Za-

chováváme sobotu, i když kvůli tomu čelíme problémům. Věříme ve stvoření, i když převládajícím vědeckým modelem je evoluce. Děláme věci, protože věříme, že jsou v souladu s Boží vůlí, a proto jsou správné, i když to znamená jít proti proudu a i když je velmi pravděpodobné, že nebudou mít žádný vliv na národní úrovni, natož globálně. Tak proč se pak tedy snažíme, aby náš osobní a církevní život byl udržitelnější, když víme, že náš současný životní styl vykořisťuje lidi a planetu?

3. *Věřím, že když lidé udělají krok víry a důvěřují mi, Bůh promění malé věci ve velké a dějí zázraky.* Byl to adventistický autor Jon Paulien, který mě před lety upozornil na důležitý biblický princip: v Janově evangeliu jsou zázraky vždy výsledkem spolupráce mezi člověkem a Bohem.¹¹ Na svatbě v Káně by nebylo víno, kdyby služebníci nejprve nenaplnili těžké kádě vodou až po okraj (J 2,7). Chromý muž u rybníka Bethesda, který byl nemocný 38 let a nedokázal se ani postavit (J 5,5), přede všemi vstal a posbíral si své lůžko poté, co mu Ježíš řekl: „Vstaň a chod!“ Díky pěti bočnickům a dvěma rybám mladého chlapce (J 6,9) bylo nasyceno přes 5 000 lidí. Ježíš uzdravil muže, který se narodil slepý, tím, že mu dal na oči směr země a slin a pak ho požádal, aby se umyl v rybníce Siloe. Teprve poté došlo k uzdravení (J 9,7).

Zázraky jsou tedy *spoluprací mezi lidskými bytostmi a Bohem*. Pro mě to znamená, že jako věřící bychom měli vždy důvěřovat, že Bůh udělá velké věci i z těch nejmenších, kterými přispívá-

„Pro mě to znamená, že jako věřící bychom měli vždy důvěřovat, že Bůh udělá velké věci i z těch nejmenších, kterými přispíváme.“

„Je možné, že zítra přijde soudný den; teprve tehdy, a ne dříve, budeme moci s lehkostí odložit svou práci pro lepší budoucnost.“

me. Tak je obr jménem Goliáš poražen prakem a pěti malými kamínky. Nebo se dívka ve školním věku podaří učinit ze změny klimatu téma světové politiky tím, že vytrvale protestuje před parlamentem.

Z těchto důvodů je pro mě těžké pochopit, že by se někteří následovníci Ježíše jednoduše vzdali, místo aby čelili obrovským výzvám naší doby – Goliášům v našem okolí; že by se ani nepřipojili k existujícím iniciativám.

Naději můžeme najít ve slovech jiného bratra, bojovníka odboje, který uprostřed kruté druhé světové války napsal v nacistickém vězení následující řádky:

„Optimismus ve své podstatě není způsob, jak se dívat na současnou situaci, ale síla života, síla naděje, když ostatní rezignují, moc držet hlavu vztyčenou, když se zdá, že všechno přišlo vniveč, moc tolerovat nezmary, moc, která nikdy nepřenechává budoucnost oponentovi, ale vznáší si na ni nárok. Jistě, existuje hloupý, zbabělý optimismus, kterému se máme bránit. Nikdo by však neměl

pohrdat optimismem jako vůlí do budoucna, jakkoli se často mýlí. Je to projev zdravého života, který se nemocní neodvažují nakazít. Jsou lidé, kteří si myslí, že je to povrchní, a křesťané, podle kterých je bezbožné doufat v lepší budoucnost zde na Zemi a připravovat se na ni. Věří v chaos, nepořádek a katastrofu a vnímají ji v tom, co se nyní děje. Stahují se v rezignaci nebo zbožném útěku ze světa, z odpovědnosti za trvalý život, za nové budování, za nadcházející generace. Je možné, že zítra přijde soudný den; teprve tehdy, a ne dříve, budeme moci s lehkostí odložit svou práci pro lepší budoucnost“ (Dietrich Bonhoeffer).¹²

MODLITBA DNE

Drahý Bože, jako lidé stojíme na křižovatce. Máme příležitost zachránit Tvé stvoření a budoucí generace před velkými, nevratnými škodami. Prosím, dej nám odhodlání a odvahu čelit tomuto obrovskému „Goliáši“.

OTÁZKY

„Je tu jeden chlapec, který má pět ječíných chlebů a dvě rybky.
Ale co je to pro tolik lidí?“ (J 6,9; B21)

1. Už jste někdy zažili zázraky? Jak vypadaly?
2. „Zázraky jsou spoluprací mezi lidskými bytostmi a Bohem.“ Jaký z toho máte pocit? Máte ponětí, proč se Bůh rozhodl jednat tímto způsobem?
3. Která z vašich etických rozhodnutí se v minulosti řídila utilitarismem? A která z nich byla vedena kategorií imperativem? Rozhodli byste se dnes jinak? Vysvětlete jak a proč.
4. Kde projevujete optimismus jako Dietrich Bonhoeffer?
5. Co je vašimi „pěti chleby a dvěma rybami“ v boji proti změně klimatu?

ZMĚNA

Klíčový text

NEHEMJÁŠ 1 A 2

18:00

Bert Seefeldt
Online

< Chats

JAK TO VIDÍM JÁ

Ahoj! Jmenuji se Sayei Méndez. Je mi 22 let a žiji ve Španělsku. Právě jsem dokončila studium přírodních věd a těším se, že budu pracovat jako středoškolská učitelka biologie. S nadšením se zapojuji do Pathfinderu a do služby mládeže v mém sboru. Mojí vášní je zabývat se životním prostředím a sociální péčí a jsem ráda, že o tom dnes mohu s vámi mluvit.

Jakým způsobem ses zapojovala či zapojuješ do pomoci společnosti?

Jedna z činností, kterou jsem rok dělala, byla, že jsem chodila každou sobotu odpoledne se svou skupinkou, co se scházíme ke studiu Bible, do města a rozdávali jsme jídlo bezdomovcům. Přinesli jsme jim oblečení a přikrývky nebo jsme jim pomohli dát do pořádku doklady, žádosti nebo jiné úřední dokumenty. Nyní pracuji jako dobrovolník pro ADRA. Každý den jejich dobrovolníci vyzvedávají potraviny ze supermarketů a odnášejí je na dohodnuté místo, odkud radnice pomáhá lidem, kteří se potýkají s finančními problémy. Obvykle tuto práci dělám v úterý. Je fajn, že nám pomáhají i lidé mimo církev, a tak společně zachraňujeme tuny jídla, aby neskončily v odpadcích. Příležitostně také pomáhám s úklidem veřejných prostor, v útulcích pro zvířata a při organizování akcí pořádaných různými nevládními organizacemi.

Proč to děláš?

Věřím, že každá lidská bytost, každé zvíře a rostlina, každá hora ... je Boží stvoření. Věřím, že jsme povoláni se o ně starat. Víím, že jeden člověk nemůže změnit svět, ale viděla jsem, jak jeden člověk může změnit mnoho životů! Všichni jsme povoláni pomáhat druhým v nouzi a žít udržitelným životním stylem, aby lidé v budoucnu měli stejné příležitosti jako my.

Co ses ze své zkušenosti naučila?

Především jsem si více uvědomila současné problémy našeho světa, jako je migrace kvůli válkám, změna klimatu způsobená naším životním stylem, vymírání zvířat v důsledku našeho sobectví, odlesňování... Dozvěděla jsem se, že mimo naši církev existuje mnoho nevládních organizací, dobrovolnických programů, protestních hnutí a lidí, kteří bojují proti těmto problémům. Z jejich lásky a péče se můžeme hodně naučit. Zjistila jsem, že život kolem vás se mění, když se rozhodnete dlouhodobě se zavázat k určité prospěšné činnosti. A že když usilujete o udržitelnější životní styl, máte vliv na planetu a život druhých.

Otázky k zamyšlení:

- ✓ S jakými částmi Sayeiho příběhu souzníš? Co ti naopak přijde divné?
- ✓ Zapojil ses do podobných aktivit? Jaká byla tvoje zkušenost?
- ✓ Do jaké míry jsou láska, péče, ochrana životního prostředí a dobré životní podmínky zvířat součástí tvoji zkušenosti jako Ježíšova učedníka?
- ✓ Co by ti pomohlo se v těchto oblastech více zapojit?

UDRŽITELNÁ SPOLEČNOST JE MOŽNÁ

Aby mohlo dojít k nějaké změně, potřebujeme si v hlavě vytvořit představu toho, jak by to mohlo být jinak. Je třeba vědět, kam jdeme, abychom nadchli sebe i ostatní. Nestačí být prostě *proti* něčemu. Abychom byli konstruktivní, musíme také navrhnout alternativní budoucnost. Naštěstí již existují některé dobré modely pro budování udržitelné společnosti. Velmi chytlavým a populárním (a novým) udržitelným ekonomickým modelem je například „ekonomie koblihy“, kterou vyvinula ekonomka Kate Raworthová.

Na rozdíl od běžného ekonomického uvažování tento model funguje v rámci planetárních hranic (viz vnější kruh). Setkali jsme se s nimi již v 1. kapitole a víme, že bychom je neměli překračovat. Ekonomie koblihy zároveň zajišťuje, že každá lidská bytost na této planetě může žít svůj život důstojně (viz vnitřní kruh). Takto vypadá ekonomika, která zachovává tvůrčí prostor a usiluje o spravedlnost. Bezpečný a spravedlivý prostor můžeme vytvořit pouze tak, že přijmeme limity naší planety a zajistíme, aby byly pokryty základní potřeby všech (nás, našich dětí a našich bližních). Je to něco, co si přejeme nejen my, ale také Bůh.

JAK USKUTEČNIT NAŠE VIZE

Vypořádat se s tak složitou vizí není snadné. Vyžaduje to hodně odhodlání, naděje a víry (viz 6. kapitola), stejně jako odvahu a chytrost. Tyto povahové rysy mi připomínají Nehemjáše.

Nehemjáš byl číšníkem perského krále Artaxerxa I. Stejně jako mnoho Izraelitů jeho generace se narodil ve vyhnanství v Babylonu. Někteří z jeho krajanů se již vrátili domů, ale Nehemjáš sám nikdy v Izraeli nebyl. Přesto se opravdově zajímal o životní podmínky svých krajanů doma i v hlavním městě Jeruzalémě. Když se Nehemjáš dozvěděl, že jsou ve velké tísní a že jeruzalémské městské hradby jsou stále v troskách, celé dny truchlil, plakal, postil se a modlil (Neh 1,3-4). Pak ale začal jednat. Sebral odvahu a požádal samotného krále, aby ho poslal do Jeruzaléma s úkolem znovu vybudovat město. Perský král na to překvapivě přistoupil a poslal Nehemjáše (číšníka!) na jeho misi. Král Artaxerxes dokonce poskytl Nehemjášovi dopisy s cestovním povolením a objednávkou stavebního materiálu, který bude potřebovat (Neh 2,1-8).

V Jeruzalémě se Nehemjáš setkal nejen s přijetím a podporou, ale také s odpůrci. Prožil si těžké chvíle, ale nakonec byly městské hradby dostavěny. Jeho vize se stala skutečností, protože:

- / nepřehlížel existující potřebu;
- / věděl, že křivdy jsou proti Boží vůli;
- / měl odvahu požádat o pomoc druhé, zejména ty, kteří zastávali zodpovědná postavení;
- / nenechal se odradit opozicí.

Jsem přesvědčen, že tyto postoje povedou ke změně i dnes, zejména v našem povolání pečovat o stvoření a vytvářet spravedlivější svět.

„Bez legislativních změn se udržitelný způsob života bude podobat tlačení těžké koule do kopce.“

BUĎ TVŮRCEM, NE SPOTŘEBITELEM

To, co jsem se naučil – pokud jde o můj závazek žít podle zásad udržitelnosti – a co jsem znovu objevil u Nehemjáše, je *zásada žádat o pomoc druhé, zejména ty, kteří jsou v odpovědných pozicích.*

Pokud chceme inspirovat druhé, aby přijali alternativní styl života, musíme se nejprve sami naučit nakupovat, cestovat, jíst a žít s ohledem na udržitelný rozvoj naší planety. Potřebujeme se stát změnou, kterou chceme vidět kolem sebe. Naše osobní změny chování jsou však ve svém účinku velmi omezené. Samy o sobě nestačí k tomu, aby způsobily posun, který jako společnost potřebujeme – například směrem k ekonomice koblih, nebo dokonce k omezení globálního oteplování na maximálně 1,5 °C.

Stejně jako Nehemjáš musíme být tvůrci, nikoli spotřebiteli. Musíme se snažit vytvořit struktury, které nám umožní realizovat naši myšlenku nebo vizi; struktury, které nám a lidem kolem nás umožní žít udržitelněji. A musíme se odvážit udělat další krok a oslovit ty, kteří jsou v odpovědných pozicích, ty, kteří jsou schopni vyvolat strukturální změnu. Protože bez legislativních změn se udržitelný způsob života bude podobat tlačení těžké koule do kopce.

NÁZORNÝ PŘÍKLAD: SOBOTA, UDRŽITELNÁ STRUKTURA

V sobotu objevujeme udržitelnou strukturu, kterou nám dal Bůh a která si jasně klade za cíl vytvořit bezpečný a spravedlivý prostor pro každého.

Za prvé, máme týdenní sobotu. Bůh ji stvořil jako opakující se rituál, který nám každý týden připomíná několik základních bodů naší víry, totiž že tento svět je jeho stvořením (Ex 20,8–11), že jsme v ten den osvobozeni od veškeré práce a pachtění (Dt 5,12–15) a že nemáme jen sami zachovávat sobotní odpočinek, ale máme se o něj dělit se všemi našimi bližními.

Dále má také Země mít každé sedmé léto rok odpočinutí (Lv 25,1–7). V tomto roce se půda nemá obdělávat. Země má *odpočívat*. To, co na polích v tomto roce vyrostе, nemá být sklizeno majitelem, ale má sloužit k nasycení všech lidí a zvířat.

Konečně, po sedmi krát sedmi letech, tj. po sedmi rocích odpočinutí, bude padesátý rok rokem jubilejním (Lv 25,8–10). V tomto roce má být bohatství rovnoměrně přerozděleno mezi všechny, aby se každý vrátil ke svému původnímu vlastnictví, ke své půdě, ke svému životu. Je to rok, ve kterém jsou všichni dlužníci osvobozeni a mohou se vrátit ke své rodině.

Týdenní sobotou, rokem odpočinutí a jubilejním rokem Bůh předal Izraelitům jasnou strukturu, která jim pomohla vytvořit bezpečný a spravedlivý životní prostor pro lidi, zvířata a také pro zemi. A nejde jen o starozákonní nostalgii. Ježíš dal jasně najevo, že to platí i pro nás, když řekl, že jeho posláním na zemi je vyhlásit „léto milosti Hospodinovy“ (L 4,16–21).

VYTVÁŘENÍ UDRŽITELNÝCH STRUKTUR

Můžeme začít dělat změny tak, že zavedeme to, co německá nevládní organizace Germanwatch nazývá *akcemi otisků rukou*. Jsou to akce zaměřené na změnu stávajících rámců a struktur s cílem usnadnit udržitelnější životní styl nejen pro nás, ale i pro druhé. Níže uvádím několik příkladů:²

- ✓ Je to skvělé, pokud jíte sezónní, regionální, organické, vegetariánské nebo veganské jídlo. Díky tomu žijete způsobem šetrnějším ke klimatu a je to také zdravější. Můžete však mít mnohem větší vliv na klima, půdu, dobré životní podmínky zvířat a biologickou rozmanitost, pokud budete prosazovat tato udržitelná kritéria jako standard pro jídelnu vaší školy/univerzity, sborová pohoštění nebo i pro vaše mládežnické akce.
- ✓ Mnoho lidí se přírodě odcizilo, zejména ve městech. Chcete-li být blíže přírodě a jejím cyklům a vypěstovat si své ovoce a zeleninu, zkuste založit zahradu, která je v souladu s přírodou (např. ve škole nebo u sboru). Nejenže to posílí vaše spojení s přírodou, ale také to prospěje ostatním lidem, těm, kteří do toho půjdou s vámi, i těm, kteří přijdou po vás.

„Můžeme začít dělat změny tak, že zavedeme to, co německá nevládní organizace Germanwatch nazývá *akcemi otisků rukou*.“

„Každý Evropan
v průměru vlastní
asi 10 000 položek.
Opravdu to všechno
potřebujeme?“

- ✓ Každý Evropan v průměru vlastní asi 10 000 položek. Opravdu to všechno potřebujeme? Existují určité věci, které používáme jen zřídka, jako jsou vrtačky, vaflovače, křovinořezy či sekačky na trávu. Co takhle domluvit ve své ulici nebo ve sboru, aby některé věci byly ve sdíleném vlastnictví? Tím bychom se vyhnuli tomu, aby každý musel kupovat všechno nové. Existují také půjčovny a směnárny věcí, veřejné knihovny, šicí dílny apod., které ukazují, jak může sdílení a opravy věcí fungovat. Jediné, co pro tyto iniciativy potřebujete, jsou nízkonákladové prostory a vhodná infrastruktura. Nebylo by užitečné, kdyby váš sbor nabídl něco takového lidem v okolí?³
- ✓ Všichni víme, jak velmi zatěžující je pro klima letecká doprava. Málokdo na to při svých plánech na dovolenou myslí. A přitom v mnoha případech existují dobré alternativy a vzrušující destinace, do kterých se můžeme dostat jinými dopravními prostředky. Ve své škole/univerzitě/skupině mládeže/práci/církvi byste se mohli zasazovat o to, aby bylo v zájmu ochrany klimatu rozhodnuto vyhnout se letecké dopravě a výjimečně ji povolit pod podmínkou, že emise CO₂ budou nějak kompenzovány.⁴

ZMĚŇTE SVŮJ SVĚT

Chceme-li žít v udržitelnějším světě, musíme se ve všech našich rozhodnutích řídit podle principů udržitelného životního stylu a naše dosud spíš ojedinelé aktivity prosazující udržitelnost by se měly stát naší pevnou součástí a strukturou.⁵

Dokud bude zdánlivě dražší – společenské a ekologické škody žel obvykle nejsou brány v potaz – komplikovanější, méně společensky akceptované a v některých případech stěží proveditelné žít udržitelným způsobem, udržitelné chování se mezi populaci nerozšíří, tj. nemůžeme čekat, že se stane standardem. Ale přes to se o to musíme pokusit, pokud chceme, aby co nejvíce lidí jednalo a žilo s ohledem na životní prostředí a sebe navzájem.

Jste připraveni být součástí této změny?

MODLITBA DNE

Drahý Bože, jsou to často existující pevné struktury, které brání mně i druhým konat dobro. Dej mi moudrost, abych je odhalil a přetvářel je tak, aby co nejvíce lidí bylo inspirováno k ochraně Tvého stvoření a ke spravedlivému životu.

SVĚTLO

Klíčový text

MATOUŠ 5,1-16

JAK TO VIDÍM JÁ**NOVÝ POHLED NA MISII**

Dave Bookless, teolog a spoluzakladatel křesťanské ekologické organizace A Rocha, ve své knize Planetwise tvrdí, že naše misijní poslání se netýká jen lidí, ale souvisí i s obnovou všech věcí v Kristu.¹ Odkazuje přitom na „pět charakteristik misie“² uvedených níže.

Jak vlastně rozumíte misii? Barva v pruzích označuje, jak moc osobně souhlasíte s každým prohlášením o misijním poslání.

Posláním církve je poslání Kristovo:

1. Hlásat radostnou zvěst o království.
2. Učit, křtít a vychovávat nové věřící.
3. Reagovat na lidskou potřebu láskyplnou službou.
4. Měnit nespravedlivé struktury společnosti, postavit se proti násilí všeho druhu a usilovat o mír a usmíření.
5. Usilovat o ochranu stvoření, udržovat a obnovovat život na zemi.

Otázky k zamyšlení:

- / Co si myslíte o tomto chápání misie?
- / Jak se toto chápání poslání liší od vašeho?
- / Víte, jak vaše církev chápe misii? Co to je?
- / Obvykle citujeme Ježíšovo Velké pověření slovy Matouše (viz Mt 28, 18–20). Změnilo by se něco, kdybychom se více zaměřili na Markovu verzi: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření [*kosmos*]“ (Mk 16, 15)?
- / Jak si představujete církev, která skutečně ztělesňuje těchto pět charakteristik misie?
- / Byla by taková církev přitažlivá pro vás nebo vaše přátele?

„ZÁCHRANNÉ ČLUNY“, NEBO POMÁHAJÍCÍ ORGANIZACE?

Téma misie přináší hodně otázek, na které potřebujeme hledat odpověď. Co je naším posláním? Kde misie začíná? Kde končí? Kdy v ní budeme úspěšní? Jsme povinni se jí zabývat?

V roce 1980 vydal teolog David J. Bosch knihu, ve které postavil do protikladu dva hlavní pohledy na misii. Použil v ní několik jednoduchých metafor, protože chtěl, aby tomu všichni jasně porozuměli.

„Téma misie přináší hodně otázek, na které potřebujeme hledat odpověď. Co je naším posláním? Kde misie začíná? Kde končí? Kdy v ní budeme úspěšní? Jsme povinni se jí zabývat?“

Podle Bosche je kostel pro některé lidi něco jako „malý záchranný člun na bouřlivém moři, zaneprázdněný zachraňováním přeživších. Přeživší jsou vtaženi do nepohodlného záchranného člunu, kde se drží pohromadě ze strachu, že by je vlny mohly převrhnout“. Jejich jediným úkolem je zachránit další přeživší a čekat na luxusní parník, který je jednoho dne odveze do bezpečného přístavu.³ V tomto modelu se poslání rovná evangelizaci, protože jediná věc, na které záleží, je získat lidi pro Ježíše.⁴ Společenská odpovědnost se zde neřeší, protože Ježíš přijde brzy a společnost je stejně odsouzena k zániku.

Pro jiné však poslání znamená být na světě Božími spolupracovníky. Být „obhájci světa“. „Přinést budoucnost do přítomnosti jako výbušnou sílu.“⁵ V tomto pohledu se spasení neomezuje jen na obnovení vztahu s Bohem. Jde při něm také o osvobození lidí v osobním životě i společensky, jinými slovy, je to o přivedení šalomu do celého jejich života. Bosch žel nenabízí metaforu pro tento druhý přístup, ale zdá se mi, že obraz pomáhající organizace je velmi výstižný. Sociální kritika a sociální reforma jsou totiž důležitými složkami poslání v tomto myšlenkovém modelu.⁶

„Kostel je pro některé lidi něco jako ‚malý záchranný člun na bouřlivém moři, zaneprázdněný zachraňováním přeživších.‘“

Moje osobní zkušenost v církvi adventistů, a to nejen na místní, ale i na národní a mezinárodní úrovni, mi ukázala, že naše církev inklinuje k modelu záchranného člunu. Jsme obecně spokojeni s přenesením odpovědnosti za pomoc společnosti na organizaci ADRA. Jsem ale přesvědčen, že tento jednostranný misijní přístup nás okrádá o značnou míru účinnosti našeho evangelizačního působení. Protože existují dobré důvody – jak teologické, tak společenské – pro to, aby církev byla také pomáhající organizací.

DOBŘÉ SKUTKY

Ježíš nazývá své následovníky solí země a světlem světa. Vybízí je, aby nechali své světlo zářit před lidmi, aby viděli jejich dobré skutky a oslavovali Otce v nebesích (Mt 5, 13–16).

Mnozí z nás jsou již unaveni mluvením o skutcích (dobrých skutcích), tak často probíraných v církevních kruzích. Někteří jsou natolik opatrní, aby nepadli do pasti spasení ze skutků, že mají

až alergii na jakoukoli radu týkající se jejich jednání vůči ostatním. Jiní rádi citují Jakuba (viz Jk 2, 26) a tvrdí, že naše víra je vstupenkou do nebe pouze tehdy, pokud se osvědčí ve skutcích. V Matoušovi 5, 16 však skutky nesouvisí se spasením, ale s evangelizací. Spasení je i nadále darem od Boha (*sola gratia*, viz 2. kapitola). Ježíš zde však jasně a jednoznačně říká, že to jsou naše dobré skutky, ne naše dobrá slova, které povedou naše bližní k *chvále Boha*. Co když naše činy mluví hlasitěji než naše slova? Co když je víra lépe vyjádřena, když o ní nejen mluvíme, ale žijeme ji? Mojžíš se snažil učit tomuto principu izraelský lid (viz Dt 6). A je to stále platný postup i při práci s dnešní mládeží: „Mladý člověk dnes nechce jen slyšet, jak mluvíte, potřebuje vidět, že touto cestou také jdete.“⁷

Zkusme si ještě objasnit, co má Ježíš na mysli, když mluví o dobrých skutcích. Každý z nás má pravděpodobně svou vlastní představu o tom, co to znamená. Ale abychom se přiblížili tomu, co tím myslel Ježíš (nebo Matouš – jako autor textu), rád bych se s vámi podíval na kontext textu.

"Ježíšovým ústředním poselstvím byla blízkost Božího království."

Ježíšovým ústředním poselstvím byla blízkost Božího království. Matouš popisuje, že Ježíš začal svou službu takto: „Od té chvíle začal Ježíš kázat: ‚Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské‘“ (Mt 4, 17).⁸

Hned v další kapitole Ježíš vyučuje své následovníky v Kázání na hoře. Začíná blahoslavenstvími (Mt 5, 3–12), která nastiňují charakterové rysy člověka aktivně hledajícího Boží království. Teolog Bernhard Ott sugestivně popisuje takového člověka jako někoho, kdo „tancí na hudbu nebeského království“. Jeho charakterové rysy shrnuje takto:⁹

- ✓ *Pokora.* Znamená doznání, že jsme plně závislí na svém Stvořiteli a potřebujeme ho.
- ✓ *Soucit.* Nejen jako spontánní pocit, ale jako vnitřní postoj, ve kterém se projevuje hluboký zájem o těžkosti ve světě.
- ✓ *Nenásilí.* Prosazuje se ne jemností či pasivitou, ale naopak velkou vnitřní silou.¹⁰

- ✓ *Touha po spravedlnosti.* Touha po změně a obnově (která je vlastně vyjádřena v následných charakterových rysech).
- ✓ *Milosrdenství.* Jednat ve jménu spravedlnosti. V hebrejské tradici je to vyjádření pravé zbožnosti (viz Oz 6,6).
- ✓ *Čistota srdce.* Tento obrat je často mylně chápán ve smyslu mít „bezhršné srdce“. Ježíš však ve skutečnosti mluví o tom, že máme mít srdce s jasnými, jednoznačnými a přesně směřovanými cíli a záměry, které se odrážejí v našich skutcích.
- ✓ Ochota být tvůrci pokoje a usmíření. Není zde řeč o pasivním klidu (absence konfliktu), ale o aktivním závazku přinášet smír a pokoj.
- ✓ Ochota snášet pronásledování pro spravedlnost. Ti, kteří se řídí těmito charakterovými rysy, zjistí, že čas od času někde narazí. Vyžaduje to hodně vnitřní síly, abychom i přesto pokračovali v „tanci na hudbu nebes“.

Po těchto slovech Ježíš nazývá své následovníky solí země a světlem světa. Mají nechat své světlo zářit před lidmi, aby viděli jejich dobré *skutky* a vzdali slávu jejich Otci v nebesích (Mt 5,13–16).

Je jasné, že dobré skutky, o kterých zde Ježíš mluví, mají něco společného s hodnotami představenými v blahoslavenstvích. A tyto hodnoty lépe souzní s pohledem na církve jako na pomáhající organizaci, která odsuzuje a řeší nespravedlnost a zároveň pracuje na pozitivní změně, než s modelem církve jako záchraného člunu, který se omezuje na záchranu trosečníků.

Bůh nás povolal, abychom se aktivně podíleli na spravedlnosti a pokoji. Povolal nás, abychom byli správci a zahradníky této planety. Stručně řečeno, **povolal nás, abychom pečovali o stvoření**. A to nejen v našem soukromém životě, ale i ve společnosti. Tímto způsobem necháme své světlo zářit před našimi bližními. Z toho, jak žijeme a za čím si stojíme, lidé poznají, že skutečně věříme, že tato země nepatří nám, ale Pánu.

„Naděje naslouchá hudbě budoucnosti. Víra na ni tančí v přítomnosti.“ (Peter Kuzmic).¹¹

MODLITBA DNE

Drahý Bože, chci být světlem pro tento svět. Toužím po tom, aby lidé kolem ve mně rozpoznali Tvoji lásku a milosrdenství. Udělej ze mě člověka podle Tvého srdce a pomoz mi ovlivnit druhé svým životem, svým postojem a svými činy.

*„Tímto způsobem
necháme své světlo
zářit před našimi
bližními. Z toho, jak
žijeme a za čím si
stojíme, lidé poznají,
že skutečně věříme,
že tato země nepatří
nám, ale Pánu.“*

OTÁZKY

„Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“ (Mt 5,16)

1. Záchranný člun, nebo pomáhající společenství: Která metafora církve vás motivuje a inspiruje více? Proč?
2. Podle čeho byste poznali, že se církev považuje také za pomáhající organizaci?
3. Necháváte své světlo zářit před ostatními? Ztělesňujete „dobré skutky“, o kterých tu mluví Ježíš? Jak to děláte?
4. Co přesvědčuje vás osobně – slova, nebo činy? Vzpomínáte si na konkrétní příklady? Sdílejte odpovědi se svou skupinou.
5. Podívejte se znovu na seznam charakterových rysů člověka, který „tančí na hudbu nebes“.
 - / Očekávali byste jiné charakterové rysy? Pokud ano, které?
 - / Podporují tyto charakterové rysy udržitelný životní styl? Svou odpověď zdůvodněte.

K ZAMYŠLENÍ

KDYŽ KŘEŠTANÉ BEROU ZEMI VÁŽNĚ

„Když křesťané berou Zemi vážně, lidé berou vážně evangelium. [...] Pro mnoho lidí má křesťanská víra najednou smysl, když vidí, že je prožívána ve vztahu k ostatním lidem a celé planetě.“ (Dave Bookless v *Planetwise*)¹²

Jak ukážete svým bližním, že berete Zemi vážně?

CÍRKEV S POSLÁNÍM

Pojďte se ponořit hlouběji do jedné z otázek v úvodní části:

Jak si představujete církev, která ztělesňuje pět charakteristik misie (viz str. 67)?

Tentokrát odpovězte na otázku tím, že se zaměříte na těchto pět aspektů:

Jaké **dovednosti** jsou v takové církvi ceněny?

Jaké **chování** je chváleno? Na jaké chování se pohlíží jako na nevhodné?

Jaká **teologická témata** převažují?

Jak taková církev měří svůj **úspěch**?

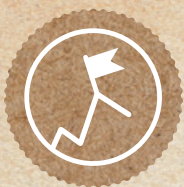
Jaké **programy** tato církev organizuje?

Jaké **odpovědné pozice** jsou obzvláště důležité?

POZNÁMKA: Zkuste vytvářet odpovědi vizuálně pomocí rychlých poznámek. Vytvořte šest sloupců na zdi, jeden pro každou otázku. Pod každou otázkou přidejte lepicí poznámky se všemi nápady, které vás k této otázce napadnou. Nakonec si запиšte své závěry a podělte se o ně s někým, kdo má odpovědné postavení (viz kapitola 7).

DOPORUČENÁ LITERATURA

- / Ripley, David. *Neočekávaná odhalení. 31 mýtů, které brání církvi růst*. Praha: Advent-Orion.
- / Scazzero, Peter a Bird, Warren. *Emocionálně zdravá církev*. Praha: Advent-Orion, Návrat domů.
- / Gane, Bary. *Láska je přivede domů*. Praha: Advent-Orion.

OSOBNÍ VÝZVA

EKO-FAIR OSLAVY

Jsmo u konce úvah na téma udržitelnosti. Možná se někomu z vás zdá, že jsme se pohybovali v jakési bublině, ze které teď vystoupíme zpátky do reality. Strávili jsme osm kapitol zkoumáním otázek sociální spravedlnosti a ochrany životního prostředí. Objevili jsme nové perspektivy a doufám v to, že jste učinili i nějaká nová rozhodnutí. Teď je důležité přenést je do svého každodenního života, do reality. Jak asi víte z vašich novoročních předsevzetí, není to vždy snadné. Proto je důležité, abyste se čas od času vrátili zpět do „bubliny“, kde si připomenete, co jste se rozhodli udělat a proč je to pro vás důležité. Takovou „bublinou“ by mohla být například eko-fair večere nebo eko-fair zahradní party, kde můžete slavit a také si navzájem uvědomit, co se pro vás během těchto přednášek stalo důležitým, co jste se rozhodli udělat a co z toho jste zrealizovali. Pokud jste s tímto materiálem pracovali sami, můžete využít takovouto eko-fair oslavu k tomu, abyste se se svými přáteli podělili o to, co jste se naučili.

Taková eko-fair oslava je skvělou příležitostí vyzkoušet si udržitelné postupy v praxi.¹³

MENU

Potravinářské výrobky mají nejen ekologickou stopu (výroba a doprava), ale také takzvanou vodní stopu. Jedná se o množství vody použité k výrobě nebo pěstování potravin.¹⁴ Mnoho potravinářských výrobků využívá při své výrobě značné množství podzemní vody, což má za následek vážný nedostatek místní pitné vody. A pak jsou tu sociální aspekty (spravedlivé mzdy a důstojné pracovní podmínky). Proto musí být nabídka eko-fair oslavy navržena s ohledem na následující kritéria při výběru jídla:

1. *Místní a regionální.* Krátké přepravní trasy zabraňují vysokým emisím CO₂. Proto jsou regionální produkty vždy udržitelnější. Samozřejmě je ideální, pokud můžete použít ovoce, zeleninu a bylinky z vlastní zahrady nebo balkonu.

Nákupní tip: Navštivte místní trh a nakupte potraviny přímo od regionálních zemědělců.

2. *Sezónní.* Zvykli jsme si nakupovat téměř každé ovoce a zeleninu v supermarketu po celý rok. Mimo přirozená období sklizně je to však možné pouze tehdy, pokud je potrava ochlazená energeticky náročným způsobem a dopravena často s využitím letecké přepravy. Udržitelné potraviny jsou tedy především ty, které se v současné době sklízí venku.

Nákupní tip: Použijte sezónní kalendář, podle kterého snadno zjistíte, které potraviny jsou čerstvě sklizené.

3. *Vegetariánské/veganské.* Výroba živočišných potravin je zodpovědná za velký podíl skleníkových plynů a škod na životním prostředí. Na jedné straně jsou emise způsobeny přímo procesem trávení a vylučováním zvířat. Na druhé straně jsou škody způsobeny nepřímo výrobními procesy a kácením lesů pro pastviny. Kromě toho jsou hospodářská zvířata zřídka chována způsobem vhodným pro daný druh. Z tohoto důvodu může být eko-fair oslava opravdu pouze vegetariánská, nebo ještě lépe veganská.

4. *Organické*. Ekologicky vyprodukované potraviny chrání životní prostředí tím, že splňují určité normy, např. při jejich pěstování se nepoužívají syntetické chemické pesticidy ani geneticky modifikovaná semena. Kromě hledání loga Evropské unie pro ekologickou produkci na produktu se můžete podívat i na další etikety s ještě přísnějšími požadavky (například bílo-zelený znak Bio – Produkt ekologického zemědělství).
5. *Fair Trade*. Potravinářské výrobky, jako je kakao, banány, pomeranče, rýže, čaj, káva nebo koření, často pocházejí ze vzdálených zemí a mnohé se vyrábějí za vykořisťovatelských podmínek. Proto je při nakupování důležité hledat značky Fair Trade.

Tip na nákup: Přehled environmentálních a sociálních značek najdete například na adrese <https://fairworldproject.org/choose-fair/certifier-analysis/international-guide/>.

6. *Bez obalu*. Plastový odpad se stal celosvětovým problémem. Pokuste se v maximální možné míře snížit množství odpadu z obalů. Eko-fair oslavu proto zařizujte co nejvíce bez obalů.

Nákupní tip: V mnoha městech najdete obchody, kde si můžete koupit nudle, obiloviny a další potravinářské výrobky bez obalu.¹⁵

VÝBĚR MÍSTA

CO₂ můžete také ušetřit výběrem místa, které je snadno dostupné pro každého, ať už na kole, nebo veřejnou dopravou.

DEKORACE

Při zdobení vašeho stolu můžete věnovat velkou pozornost následujícím detailům:

- ✓ Sbírejte větvičky nebo květiny ze zahrady nebo z louky namísto toho, abyste kupovali dekorace dovezené z obchodu.
- ✓ Nepoužívejte prosím jednorázové nádoby. Pokud máte nedostatek nádobí, ať si každý přinese vlastní talíře a příbory. Získáte tím také krásně barevný slavnostní stůl!
- ✓ Při použití svíček nepoužívejte čajové svíčky v hliníkových obalech. Stůl nádherně rozjasní i svíčky v prázdných, opakovaně použitelných sklenicích.
- ✓ Používejte omyvatelné, opakovaně použitelné látkové ubrusy a ubrusy. Pokud se vám to nezdá, určitě stojí za to zeptat se na látkové kuchyňské doplňky svých prarodičů.

OBLEČENÍ

V duchu výzvy z 3. kapitoly je eko-fair oslava samozřejmě ideální příležitostí k předvedení vašeho Fair Trade nebo použitého oblečení.

Na závěr velmi důležitá poznámka: jsem přesvědčen, že výše uvedená kritéria by se měla vztahovat na všechny naše oslavy a setkání ve skupině mládeže, v Klubu Pathfinder a také v církvi. Víím však také, že ne vždy bude možné splnit všechna kritéria. V některých případech si dokonce budete muset vybrat mezi dvěma kritérii. A jsem si také vědom toho, že se nejprve musíme naučit slavit *jinak*. Krok za krokem. Takže se prosím nenechte odradit množstvím kritérií. Jednoduše zkuste udělat další krok.

Datum dokončení této výzvy:

POZNÁMKY POD ČAROU

STRANA 3

- ¹ Toto prohlášení bylo přijato a odsouhlaseno Administrativním výborem Generální konference Církve adventistů sedmého dne a vydáno Kanceláři předsedy GK Roberta S. Folkenberga na výročním zasedání v San José v Kostarice ve dnech 1.–10. října 1996.

ÚVOD

- ¹ Studie mládeže společnosti Shell 2019, Sinus study 2020.

JAK CO NEJLÉPE VYUŽÍT TUTO STUDIJNÍ PŘÍRUČKU

- ¹ Hans Joachim Scheelhuber, ředitel Postupimského institutu pro zkoumání změn klimatu (PIK), *Selbstverbrennung: Die fatale Dreiecksbeziehung zwischen Klima, Mensch und Kohlenstoff [Self-Combustion: The Fatal Triangle Between Climate, Humans and Carbon]*, str. 5–6.

KAPITOLA 1 / SVĚT

- ¹ Tato část je založena na „Mit den Füßen abstimmen“ [Hlasujte nohama] z *Just People-Kurs* od Micha Deutschland e. V., s. 141.
- ² Göpel, Maja. *Unsere Welt neu denken: Eine Einladung [Přehodnocení našeho světa: Pozvání]*. Berlín: Ullstein Buchverlag GmbH, 2020, s. 23–25.
- ³ <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/anthropocene/>
- ⁴ <https://bit.ly/anthropozaen-wortschatz>
- ⁵ <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>
- ⁶ <https://www.ecologyandsociety.org/vol14/iss2/art32/> a <https://www.nature.com/articles/461472a.pdf>
- ⁷ <https://www.overshootday.org>

KAPITOLA 2 / SPRAVEDLNOST

- ¹ Puřpaff, Sebastian. *Wir nach*. Jde o působivé vystoupení Sebastiana Puřpaffa na téma spravedlnosti (v němčině). <https://youtu.be/TTS2KeBAghY>. Přístup: 15. prosince 2021.
- ² „Zde jsem cítil, že jsem se znovuzrodil a vstoupil jsem otevřenými bránami do samotného ráje. Tam se mi ukázala úplně jiná tvář celého Písma. [...] A vychvaloval jsem své nejsladší Slovo láskou tak velkou, s jak velkou nenávisť jsem předtím nenáviděl slovo ‚spravedlnost Boží‘.“ Luther, Martin. *Luther's Works, vol. 34: Career of the Reformer*. Lehmann, Helmut T. (ed.), Spitz Sr., Lewis W. (trans.). Philadelphia, PA: Fortress Press, 1960, s. 336–337.
- ³ Valuegenesis 2007 – celoevropský průzkum adventistické mládeže – žel odhalil, že v našich církvích je mnoho zmatku, pokud jde o porozumění spasení.
- ⁴ *The Poverty and Justice Bible*: www.justicebible.org.
- ⁵ „Je pro nás těžké pochopit, jak revoluční to bylo ve starověkém světě. Srilanský učenek Vinoth Ramachandra to nazývá „skandální spravedlnost“. Píše, že prakticky ve všech starověkých kulturách světa byla moc bohů přenášena a ztotožňována s elitami společnosti, králi, kněžími a vojenskými kapitány, nikoliv s vyvrženci. Postavit se vůdcům společnosti tedy znamenalo postavit se proti bohům. „Ale tady, v soupeřícím náboženství Izraele, to nejsou vysoce postavení muži, ale ‚sirotek, vdova a cizinec‘, ke kterým Hospodin zaujímá svůj postoj.“ (Keller, Timothy. *Generous Justice: How God's Grace Makes Us Just. [Velkorysá spravedlnost: Jak nás Boží milost činí spravedlivými.]* New York: Riverhead Books, 2010, str. 6.)

- ⁶ *Tamtéž*, s. 10–11.
- ⁷ *Tamtéž*, s. 32.
- ⁸ *Tamtéž*, s. 36.
- ⁹ Rentschler, Daniel. *Ein Schrei nach Gerechtigkeit. Ein Buch über Glauben, Menschenrechte und den Auftrag der Christen [Volání po spravedlnosti. Kniha o víře, lidských právech a poslání křesťanů]*. Tobias Faix, Thomas Kröck, Dietmar Roller (eds.). Marburg: Verlag der Francke-Buchhandlung GmbH, s. 37.
- ¹⁰ Není-li uvedeno jinak, následující informace jsou převzaty z knihy *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st Century Economist [Kobliňová ekonomie: Sedm způsobů, jak myslet jako ekonom 21. století]* od Kate Raworth. Autor přináší podložený přehled nejen úspěchů, ale i výzev 21. století na stranách 4 a 5.
- ¹¹ Citováno z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2019>. Přístup: 15. prosince 2021.
- ¹² *Tamtéž*, s. 1.
- ¹³ <https://bit.ly/adh-armut>
- ¹⁴ Deutsche Welthungerhilfe e. V., *aktenblatt Hunger [Hlad Fact Sheet]*, 2021, <https://bit.ly/whh-hunger>.
- ¹⁵ <https://bit.ly/adh-armut>
- ¹⁶ Tato výzva pochází od Micha Deutschland e. V.
- ¹⁷ Keller, Timothy. *Generous Justice: How God's Grace Makes Us Just. [Velkorysá spravedlnost: Jak nás Boží milost činí spravedlivými.]* New York: Riverhead Books, 2010, s. 185–186.

KAPITOLA 3 / LÁSKA

- ¹ Jedná se o adaptaci *Weltverteilungsspiels [Světová distribuční hra]* od Micha Deutschland e.V., *Just People-Kurs*, s. 148–149.
- ² „Čokoládové společnosti stále nedokážou určit plantáže, odkud pochází veškeré jejich kakao, natož zda byla při jeho výrobě použita dětská práce.“ V roce 2019 Mars vysledoval původ pouze 24 % svého kakaa a Nestlé 49 %. Další informace: <https://wapo.st/3DBPfuD>
- ³ Oxfam. *Černý čaj Weisse Weste* <https://bit.ly/3EEsxmY>. Anglickou verzi článku si můžete přečíst zde: Oxfam. *Řešení lidských nákladů na čaj Assam*. <https://bit.ly/31GSB2z>. Přístup: 15. prosince 2021.
- ⁴ Časopis Greenpeace (ed.), *Textil-Fibel* 4, 2011, s. 14.
- ⁵ Keller, Timothy. *Generous Justice: How God's Grace Makes Us Just. [Velkorysá spravedlnost: Jak nás Boží milost činí spravedlivými.]* New York: Riverhead Books, 2010, s. 66.
- ⁶ Neboť odcházejí z Jeruzaléma, svého pracoviště, do Jericha, svého bydliště.
- ⁷ Tato myšlenka byla převzata z Action week 2014 Michy Deutschland a. V.

KAPITOLA 4 / BUDOUCNOST

- ¹ Komentář Helmuta Schmidta k Willymu Brandtovi a jeho vizi ve volební kampani do Bundestagu (západoněmecký spolkový parlament) v roce 1980.
- ² Ty jsou převzaty z: Besser, Ralf. *50 Metaprogrammes*. Besser wie gut GmbH, 2019.
- ³ Království Boží je v Novém zákoně zmíněno 162krát. Marek je používá ke shrnutí Ježíšova prohlášení (Mk 1,15) a také Skutky apoštolů začínají a končí své vyprávění odkazem na Boží království (Sk 1,3.6; 28,23.31).
- ⁴ *Utváření našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>. Přístup: 15. prosince 2021.

KAPITOLA 5 / CÍRKEV

- ¹ Besser, Ralf. „WerteBegrenzung“, *Das Kartenheft WerteReflexion [Metody odhalování hodnot]*. Besser wie gut GmbH, 2017.
- ² www.ted.com/talks/simon_sinek_how_great_leaders_inspire_action/transcript
- ³ Mimochodem to je důvod, proč církve vyvinula iCOR, nástroj pro hodnocení růstu a rozvoje církve, který nabízí sborům nejen užitečnou zpětnou vazbu, ale také způsoby, jak mohou zjistit své proč. Viz www.icor.church.
- ⁴ Simon Sinek také poukazuje na to, že tato šířka pásma je potřebná: Zlatý kruh má totiž protějšek v biologii našeho mozku. Například Co je

zpracováváno v tzv. neokortexu, části našeho mozku zodpovědné za racionální a analytické myšlení i jazyk. Kdežto *Jak a Proč* jsou zpracovávány v limbickém systému, který je zodpovědný za naše rozhodování, naše chování a pocity, ale nemá žádnou jazykovou funkci. Proto by bylo zcela nelogické přistupovat k našemu *proč* jen racionálně. Sinek, Simon; Mead, David; a Docker, Peter. *Find your why [Najděte své proč]*. New York: Portfolio Penguin, 2017, s. 17.

- ⁵ Viz Rice, Richard. *Believing, Behaving, Belonging. Finding New Love for the Church. [Věřit, chovat se, cítit sounáležitost. Hledání nové lásky k církvi]*. Roseville, California: The Association of Adventist Forums, 2002, s. 98–100.
- ⁶ *Tamtéž*, s. 100–105.
- ⁷ *Tamtéž*, s. 105–109.
- ⁸ Zvláště u Matouše, Marka a Lukáše. Jan popisuje stejnou myšlenku ve svém evangeliu pomocí slova *život*.
- ⁹ Johannes Reimer, *Gott in der Welt feiern. Auf dem Weg zum missionarischen Gottesdienst [Oslavujte Boha ve světě. Na cestě k misijní bohoslužbě]*, Neufeld Verlag, Schwarzenfeld 2010, s. 33.

KAPITOLA 6 / ZÁZRKY

- ¹ Na základě: „Ich wirke wirklich – Erfahrung mit meiner Selbstwirksamkeit“. Micha Deutschland e. V., *Just People-Kurz*, s. 161.
- ² Viz *Prohlášení WMO o stavu globálního klimatu v roce 2019* (WMO je Světová meteorologická organizace), <https://bit.ly/WMOstatement>.
- ³ Zdroj: <https://bit.ly/3Edldwv>.
- ⁴ Podle projekcí Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) se důsledky změny klimatu v pobřežních regionech dotknou značného počtu lidí. „Nízko položené pobřežní oblasti jsou v současné době domovem přibližně 680 milionů lidí (téměř 10 % světové populace z roku 2010) a předpokládá se, že do roku 2050 dosáhnou více než jedné miliardy. Oblasti označované SIDS [Small Island Developing States] jsou domovem 65 milionů lidí.“ <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/>.
- ⁵ Viz WHO [Světová zdravotnická organizace], *Pokrok v oblasti pitné vody, sanitárních zařízení a hygieny: aktualizace z roku 2017 a výhledy hodnoty cílů udržitelného rozvoje*, <https://bit.ly/WHO2017water>.
- ⁶ Vědci odhadují, že asi 25 procent druhů z živočišné a rostlinné říše je ohroženo, což znamená, že okolo jednoho milionu druhů v současné době čelí vyhynutí. *Zpráva IPBES o biologické rozmanitosti a ekosystémových službách za rok 2019 – souhrnná zpráva pro firmy*, s. 2, <https://bit.ly/2019IPBES>.
- ⁷ Body zvratu mohou být živě vyobrazeny na příkladu popcornu. „Trvá to dlouho, než se s kukuřicí v horkém hrnci či mikrovlnci něco stane. Ale jakmile je dosaženo určité teploty (163 °C), kukuřičná jádra začnou prskat do popcornu. Po spuštění tento proces nelze vrátit zpět.“ Germanwatch. *Als wir verpasst haben [Než všechno zmeškáme]*, <https://bit.ly/GWclimatecrisis>.
- ⁸ Lenton, Timothy M. „Climate tipping points - too risky to bet against“ [„Body zvratu v oblasti klimatu – příliš riskantní na to, abychom na ně sázeli“], in *Nature*, číslo 575, 2019, s. 592–595. <https://www.nature.com/articles/d41586-019-03595-0>.
- ⁹ „Climate change: Last four years are ‚world’s hottest‘“ [Změna klimatu: Poslední čtyři roky jsou nejteplejší na světě]. www.bbc.com/news/science-environment-46374141.
- ¹⁰ *Tamtéž*.
- ¹¹ Viz Paulien, Jon. *Das Johannes-Evangelium [Jan: Milované evangelium]*. Lüneburg: Advent-Verlag, 2000, s. 21–22.
- ¹² Bonhoeffer, Dietrich. *Letters and Papers from Prison [Dopisy a papíry z vězení]*. Minneapolis: Fortress Press, 2015, s. 18.
- ¹³ Campolo, Tony. „Er hat schon“, *Party auf Zimmer 210*. Aßlar: Gerth Medien, 2006, s. 178–180.
- ¹⁴ Myšlenka od Ralfa Bessera, převzata z iCOR Moments Box.

KAPITOLA 7 / ZMĚNA

- ¹ Zdroj: *Koblihová ekonomie: Sedm způsobů, jak myslet jako ekonom 21. století*, od Kate Raworth. Konečně ekonomický model, který nezničí planetu.
- ² Tyto příklady byly převzaty z www.handabdruck.eu. Navštivte jejich webové stránky a najdete si další tipy a možnosti (v němčině).
- ³ Leila Wien sestavila základní informace o tom, jak nastavit a uspořádat

půjčovnu věcí (místo, kde si půjčujete věci místo toho, abyste je koupili). *Library of Things Starter-Kit*: <http://www.leila.wien/wp-content/uploads/2019/02/LoT-Starter-Kit.pdf>.

- Odkaz na anglickou verzi: <https://www.libraryofthings.co.uk>
- ⁴ <https://klima-kollekte.de/en/>, <https://www.atmosfair.de/en/> nebo <https://www.myclimate.org>
- ⁵ Reif, Alexander and Heitfeld, Marie. *Wandel mit Hand und Fuss*. Germanwatch a. V. (ed.), <https://germanwatch.org/de/12040>, s. 10.
- ⁶ Podle Germanwatch (www.germanwatch.org/de/17122).

KAPITOLA 8 / SVĚTLO

- ¹ Bookless, Dave. *Planetwise: Dare to Care for God’s World [Odvážte se pečovat o Boží svět]*. E-book ed., Inter-Varsity Press, 2008.
- ² Těchto pět charakteristik misie odpovídá chápání misie anglikánským společenstvím. (www.anglicancommunion.org/mission/marks-of-mission). Pátá charakteristika byla přidána v roce 1990 s ohledem na celoplanetární ekologickou krizi.
- ³ Bosch, David J. *Witness to the World: The Christian Mission in Theological Perspective. [Svědectví světu: Křesťanská misie v teologické perspektivě]*. Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers, 2006, s. 32.
- ⁴ *Tamtéž*, s. 34.
- ⁵ *Tamtéž*, s. 37.
- ⁶ *Tamtéž*, s. 37.
- ⁷ Ostergaard, Soren a Hall, Simon. „Focusing Youth Ministry through Innovation“ [Zaměření služby mládeže prostřednictvím inovací] in: *Starting Right: Thinking Theologically about Youth Ministry*. Grand Rapids: Nakladatelství Zondervan, 2001, s. 216.
- ⁸ Slovo pokání je zavádějící překlad řeckého slova *metanoia*. Právě Kázání na hoře, které následuje po tomto Ježíšově výroku, objasňuje, že nejde jen o obnovení vztahu mezi Bohem a člověkem, ale spíše o to, aby věřící „obrátili celé své myšlení“ nebo došlo u nich k „úplné změně srdce“. Ott, Bernhard. *Tänzer und Stolperer. Wenn die Bergpredigt unseren Charakter formt [Když Kázání na hoře formuje náš charakter]*. Cuxhaven: Neufeld Verlag, 2019, s. 104.
- ⁹ *Tamtéž*, s. 114–117.
- ¹⁰ Mimochodem, stejné slovo se používá k popisu Ježíše v Matoušovi 21,5 (citace Za 9,9), kdy vjíždí do Jeruzaléma na oslátku a potom rázně čistí chrám.
- ¹¹ Citováno v: Ott, Bernhard. *Tänzer und Stolperer. Wenn die Bergpredigt unseren Charakter formt [Když Kázání na hoře formuje náš charakter]*. Cuxhaven: Neufeld Verlag, 2019, s. 39.
- ¹² Bookless, Dave. *Planetwise: Dare to Care for God’s World [Odvážte se pečovat o Boží svět]*. E-book ed., Inter-Varsity Press, 2008.
- ¹³ Tato myšlenka, stejně jako mnoho dalších textových pasáží, je převzata z *Just People-Kurs* od Micha Deutschland e. V., s. 164–165.
- ¹⁴ Viz www.waterfootprint.org. Zjistěte si informace o vodní stopě. Můžete například najít vodní stopu z některé potraviny (<https://www.waterfootprint.org/en/resources/interactive-tools/product-gallery/>) nebo vypočítat svou osobní vodní stopu (<https://www.waterfootprint.org/en/resources/interactive-tools/personal-water-footprint-calculator/>).
- ¹⁵ Viz např. www.bezobalu.org.

Hospodinova je země: jsme povoláni pečovat o stvoření. Praktický studijní průvodce.

Původní název: *Die Erde gehört dem Herrn. Berufen, die Schöpfung zu bewahren. Ein Kursbuch.*

©2022 Youth Oddělení mládeže Mezievropské divize Církve adventistů sedmého dne • Schosshaldenstrasse, 17, 3006 • Bern, Švýcarsko
youth@eud.adventist.org

ODPOVĚDNÁ REDAKTORKA:

Michaela Hrachovcová

KOREKTORKA:

Eva Bělíčková

DESIGN:

Simon Eitzenberger

NÁVRH:

Alexandra Mora a Isaac Chía

Tento materiál je vytvořen pro Týden modliteb mládeže pro rok 2022.

ŘEDITEL PROJEKTU:

Jonatán Tejel

EDITORKA A PROJEKTOVÁ MANAŽERKA:

Alexandra Mora

AUTOR:

Bert Seefeldt

ANGLICKÝ TEXT:

Alexandra Mora

PŘÍSPĚVATELÉ:

Sayei Méndez, Karsten Stank,
Filip Kapust

OBRÁZKY:

shutterstock.com, unsplash.com

POZNÁMKA:

Původní rukopis byl napsán v němčině a přeložen do angličtiny. Anglická textová verze sloužila jako podklad pro překlad do všech ostatních jazyků.

Pokud není uvedeno jinak, biblické citace jsou převzaty z Českého ekumenického překladu. Praha: Česká biblická společnost, 2008. Všechna práva vyhrazena.

Tisk tohoto materiálu je povolen pro použití ve sborech, skupinách mládeže a dalších křesťanských vzdělávacích aktivitách. Obsah této publikace nesmí být v žádné podobě reprodukován bez písemného souhlasu vydavatele. Obsah nesmí být žádným způsobem měněn. Všechna práva vyhrazena.

Vydal Advent-Orion, spol. s r. o.

Roztocká 44/5

160 00 Praha 6-Sedlec

www.adventorion.cz

1. vydání 2022

Vytiskla tiskárna ARTRON, s. r. o., Boskovice

ISBN: 978-80-7172-509-1

„MYSLEL JSEM SI, ŽE HLAVNÍMI
ENVIRONMENTÁLNÍMI PROBLÉMY JSOU
ZTRÁTA BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI,
KOLAPS EKOSYSTÉMU A ZMĚNA KLIMATU.
MYSLEL JSEM SI, ŽE TŘICET LET VĚDECKÝCH
VÝZKUMŮ BY MOHLO TYTO PROBLÉMY VYŘEŠIT.

MÝLIL JSEM SE.

HLAVNÍMI ENVIRONMENTÁLNÍMI PROBLÉMY
JSOU SOBECTVÍ, CHAMTIVOST A APATIE,
A ABYCHOM SE S NIMI VYPOŘÁDALI,
POTŘEBUJEME KULTURNÍ A DUCHOVNÍ
TRANSFORMACI. A MY VĚDCI NEVÍME,
JAK TO UDĚLAT.“

GUS SPETH, PŘESEDÁ RADY PRO KVALITU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ZA PREZIDENTA JIMMYHO CARTERA

Jako celosvětová církev stojíme před obrovskými výzvami. Sociální napětí se zvyšuje. Naše planeta chřadne. A my jsme nejspíše „poslední generace, která s tím může něco udělat“ (Petteri Taalas, generální tajemník Světové meteorologické organizace). A to nejen s ohledem na nás a naše blízké, ale i kvůli našim dětem a vnoučatům.

Jak na to mám reagovat jako Ježíšův následovník? A jak bychom na to měli odpovědět jako církev?

Písmo nám připomíná, že země patří Pánu. Tato skutečnost hluboce ovlivňuje náš postoj k druhým i k této planetě.

Tento praktický studijní průvodce si klade za cíl inspirovat vás k přijetí biblicky informovaného postoje k velmi naléhavým a skličujícím výzvám naší doby. Věříme, že tato snaha vám pomůže objevit, co znamená být povolán k *péči o stvoření*.

Seventh-day
Adventist® Church
INTER-EUROPEAN DIVISION

Oddělení mládeže

Mezievropské divize Církve adventistů sedmého dne
Schosshaldenstrasse 17, 3006, Bern, Švýcarsko